

Lagrådsremiss

Gemensamma examina

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 9 mars 2009

Lars Leijonborg

Charlotte Abrahamsson
(Utbildningsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås ändringar i högskolelagen (1992:1434) och lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina. Ändringarna innebär att ett universitet eller en högskola som omfattas av högskolelagen eller en enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina får utfärda en gemensam examen tillsammans med ett universitet, en högskola, en enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina eller ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person. Med gemensam examen avses i lagförslagen examina som får utfärdas av de lärosäten som tillsammans har anordnat en utbildning som kan leda till dessa examina. Utbildningen ska ha anordnats inom ett utbildningssamarbete mellan sådana lärosäten som nämns ovan.

I högskolelagen föreslås även en ändring som innebär att universitet och högskolor ges bemyndigande att överlåta vissa förvaltningsuppgifter till ett annat lärosäte. Vidare föreslås en ändring i lagen om tillstånd att utfärda vissa examina som innebär att det i lagen uppställs villkor för att en enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina ska få utfärda en gemensam examen i vilken en examen som tillståndet avser ingår. Motsvarande villkor för universitet och högskolor avser regeringen att meddela föreskrifter om.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010 och tillämpas i fråga om utbildning som börjar efter utgången av juni 2010.

Förslaget till ändring i högskolelagen innebär att förvaltningsuppgift som innefattar myndighetsutövning får överlåtas. Överlåtelse kan ske till ett utländskt lärosäte. Riksdagens beslut bör därför fattas i den ordning som föreskrivs i 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	4
2	Lagtext.....	5
2.1	Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434).....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.....	8
3	Ärendet och dess beredning.....	10
4	Ökat samarbete inom högre utbildning.....	11
5	Gällande rätt.....	13
5.1	Högskolor som omfattas av högskolelagen.....	13
5.2	Enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina.....	16
6	Möjlighet att utfärda en gemensam examen.....	17
6.1	Förslagets syfte.....	17
6.2	Högskolor som omfattas av högskolelagen.....	18
6.2.1	Högskolor får utfärda gemensamma examina.....	18
6.2.2	Överlåtelse av förvaltningsuppgift.....	27
6.3	Enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina.....	31
6.3.1	Enskilda utbildningsanordnare får utfärda gemensamma examina.....	31
6.3.2	Villkor för att enskilda utbildningsanordnare ska få utfärda gemensamma examina.....	32
7	Studiestöd.....	35
8	Uppdragsutbildning i vissa fall.....	37
9	Utlänningars rätt att vistas i Sverige för studier.....	38
10	Konsekvenser av förslagen.....	40
10.1	Ekonomiska konsekvenser för lärosäten och berörda myndigheter.....	40
10.2	Andra konsekvenser.....	41
11	Ikraftträdande.....	42
12	Författningskommentar.....	43
12.1	Förslaget till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434).....	43
12.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.....	46
Bilaga 1	Sammanfattning av departementspromemorian Gemensamma examina (Ds 2008:80).....	49
Bilaga 2	Lagförslag i departementspromemorian Gemensamma examina (Ds 2008:80).....	52

Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser avseende departementspromemorian Gemensamma examina (Ds 2008:80).....	58
----------	--	----

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i högskolelagen (1992:1434),
2. lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)

Härigenom föreskrivs att det i högskolelagen (1992:1434) ska införas två nya paragrafer, 1 kap. 17 och 18 §§, samt en ny bilaga av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

17 §

En högskola som anges i bilagan till denna lag får utfärda en gemensam examen tillsammans med

- 1. en annan högskola,*
- 2. en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, eller*
- 3. ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person.*

Med gemensam examen avses examina som får utfärdas av de lärosäten som tillsammans har anordnat en utbildning som kan leda till dessa examina. Utbildningen ska ha anordnats inom ett utbildningssamarbete mellan sådana lärosäten som avses i första stycket.

Regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om gemensamma examina.

18 §

En högskola enligt 17 § får inom ramen för ett utbildningssamarbete som avses i andra stycket samma paragraf besluta att överlåta förvaltningsuppgifter i fråga om antagning till och tillgodoräknande av utbildning till

- 1. en annan högskola,*

2. en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, eller

3. ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person.

De förvaltningsuppgifter som överläts får bara innebära att

1. en studerande som har antagits till en del av utbildningen av ett annat lärosäte, som anordnar den delen av utbildningen, ska anses vara student som är antagen av högskolan när han eller hon bedriver studier där, och

2. en del av utbildningen som en studerande har gått igenom med godkänt resultat vid ett annat lärosäte ska tillgodoräknas honom eller henne för utbildning vid högskolan utan särskild prövning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010 och tillämpas i fråga om utbildning som börjar efter utgången av juni 2010.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Bilaga

I denna bilaga anges enligt 1 kap. 17 § de högskolor som får utfärda en gemensam examen.

*Uppsala universitet
Lunds universitet
Göteborgs universitet
Stockholms universitet
Umeå universitet
Linköpings universitet
Karolinska institutet
(universitet)
Kungl. Tekniska högskolan
(universitet)
Luleå tekniska universitet
Karlstads universitet
Växjö universitet
Örebro universitet
Mittuniversitetet*

Sveriges lantbruksuniversitet

Blekinge tekniska högskola

Danshögskolan

Dramatiska institutet

Försvarshögskolan

Gymnastik- och

idrottshögskolan

Högskolan i Borås

Högskolan Dalarna

Högskolan på Gotland

Högskolan i Gävle

Högskolan i Halmstad

Högskolan i Kalmar

Högskolan Kristianstad

Högskolan i Skövde

Högskolan Väst

Konstfack

Kungl. Konsthögskolan

Kungl. Musikhögskolan i

Stockholm

Malmö högskola

Mälardalens högskola

Operahögskolan i Stockholm

Södertörns högskola

Teaterhögskolan i Stockholm

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina

Häri genom föreskrivs att det i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina ska införas två nya paragrafer, 2 a och 2 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §

En enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina får utfärda en gemensam examen i vilken en examen som tillståndet avser ingår. En sådan gemensam examen får den enskilda utbildningsanordnaren utfärda tillsammans med

1. ett universitet eller en högskola som omfattas av högskolelagen (1992:1434),

2. en annan enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina, eller

3. ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person.

Med gemensam examen avses examina som får utfärdas av de lärosäten som tillsammans har anordnat en utbildning som kan leda till dessa examina. Utbildningen ska ha anordnats inom ett utbildningssamarbete mellan sådana lärosäten som avses i första stycket.

2 b §

En enskild utbildningsanordnare enligt 2 a § får dock utfärda en gemensam examen bara om

1. den studerande har gått igenom utbildningen samt har uppfyllt kraven för examen vid den enskilda utbildningsanordnaren och minst ett annat lärosäte som ingår i utbildningssamarbetet,

2. varje lärosäte som utfärdar en examen, som ingår i den gemensamma examen, får utfärda

den examen som lärosätet utfärdar,

3. ett universitets, en högskolas eller en annan enskild utbildningsanordnares examen, som ingår i den gemensamma examen, avser samma examen som den enskilda utbildningsanordnarens, och

4. ett utländskt lärosätes examen, som ingår i den gemensamma examen, är på motsvarande nivå som den enskilda utbildningsanordnarens.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010 och tillämpas i fråga om utbildning som börjar efter utgången av juni 2010.

3 Ärendet och dess beredning

I departementspromemorian Högre utbildning i utveckling – Bolognaprocessen i svensk belysning (Ds 2004:2) föreslogs att frågan om vilka hinder som finns för svenska universitet och högskolor att utfärda gemensamma examina med andra lärosäten såväl inom som utom landet borde utredas. De remissinstanser som yttrade sig över frågan tillstyrkte förslaget (se remissammanställning avseende Högre utbildning i utveckling – Bolognaprocessen i svensk belysning, dnr 2004/626/UH).

Genom beslut den 1 april 2008 uppdrog Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) åt en utredare att utarbeta ett förslag för att göra det möjligt för universitet och högskolor och enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina tillsammans med utländska lärosäten eller inom landet utfärda gemensamma examina (U 2008:A). Utredaren redovisade sina förslag i augusti 2008 i departementspromemorian Gemensamma examina (Ds 2008:80). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (U2008/5293/UH).

Regeringen har den 5 mars 2009 beslutat om propositionen Forskarutbildning med profilering och kvalitet (prop. 2008/09:134). I den propositionen föreslås bl.a. att det ska införas sex nya paragrafer, 1 kap. 11–16 §§, i högskolelagen (1992:1434). I denna lagrådsremiss föreslås att det ska införas ytterligare två nya paragrafer i första kapitlet högskolelagen. Dessa paragrafer har därför getts beteckningarna 1 kap. 17 och 18 §§.

4 Ökat samarbete inom högre utbildning

Det blir allt vanligare med strategiska och långsiktiga samarbeten mellan lärosäten – både nationellt och internationellt. Frågan om gemensamma examina har under 2000-talet varit en viktig del av utvecklingen av det internationella samarbetet inom högre utbildning. Genom EU:s olika program inom utbildningsområdet har samarbete mellan Europas lärosäten stimulerats. Internationaliseringen inom den högre utbildningen omfattar i dag en rad aktiviteter som exempelvis student-, lärar- och forskarmobilitet samt kursutvecklingsprojekt och pedagogisk utveckling. I synnerhet EU:s program Erasmus och Erasmus Mundus har stimulerat lärosäten att samarbeta kring utveckling av kurser och utbildningsprogram. Erasmus Mundus har genom sin fokusering på utbildningsprogram som leder till gemensam examen särskilt drivit på en sådan utveckling.

Den 25 maj 1998 undertecknade Frankrikes, Italiens, Storbritanniens och Tysklands ministrar för högre utbildning en gemensam deklARATION om harmonisering av de högre utbildningarna i Europa, den s.k. Sorbonnedeklarationen (The Sorbonne Joint Declaration). Fler länder ville dock ansluta sig till arbetet med syfte att öka tydlighet och jämförbarhet inom och mellan de olika europeiska utbildningssystemen. Detta ledde fram till ett möte i Bologna sommaren 1999. Där undertecknades den s.k. Bolognadeklarationen (The Bologna Declaration of 19 June 1999) av 29 länder. I dag har sammanlagt 46 länder anslutit sig till Bolognadeklarationen.

I Bolognadeklarationen uttrycker de undertecknande ländernas ministrar ambitionen att arbeta för ett stärkande av den europeiska dimensionen i högre utbildning, särskilt i fråga om utvecklingen av kursinnehåll, samarbete mellan lärosäten, medborgarnas rörlighet samt gemensamma studie- och forskningsprogram. Inom Bolognaprocessen har det därför länge pågått diskussioner kring utvecklingen av en europeisk masterexamen – European master – som ett medel att utveckla den europeiska dimensionen inom högre utbildning och öka den europeiska utbildningens attraktionskraft utanför Europa.

I syfte att följa upp de framsteg som har gjorts och diskutera vilka ytterligare steg som bör tas inom Bolognaprocessen har det hållits uppföljningsmöten på ministernivå. Vid ett ministermöte i Prag 2001 uppmanades institutionerna för högre utbildning att öka utvecklingen av kurser och program med europeiskt innehåll. Detta gällde särskilt kurser och program som erbjuds av sammanslutningar av lärosäten från olika länder och som leder till erkända gemensamma examina. Vid följande ministermöte i Berlin 2003 betonades bl.a. nödvändigheten av att det i program som leder till gemensamma examina säkerställs en varaktig studieperiod utomlands och lämpliga villkor för språklig mångfald. Ministrarna åtog sig dessutom att undanröja nationella rättsliga hinder för att skapa och erkänna gemensamma examina. Vid ett möte i Bergen 2005 uppmanade ministrarna de nationella myndigheterna att erkänna

gemensamma examina som utfärdas av två eller fler länder inom det europeiska området för högre utbildning.

Inför det senaste ministermötet som hölls i London 2007 gjordes en sammanfattande rapport baserad på de deltagande ländernas rapportering om de nationella reformer som hade genomförts för att uppnå de mål som satts upp inom Bologna-processen. Den grupp av länder som enligt den sammanfattande rapporten hade kommit längst omfattar länder vars lagstiftning tillåter gemensamma program och gemensamma examina. Enligt rapporten utfärdar lärosäten i dessa länder nationellt erkända examina gemensamt med andra länders lärosäten inom högre utbildning. Några av dessa länder är enligt rapporten Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Italien, Norge, Tyskland och Österrike.

Som stöd för internationella samarbeten inom högre utbildning och för att främja mobilitet har ett antal överenskommelser ingåtts mellan olika länder. I Lissabon antogs 1997 konventionen om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europaregionen gemensamt av Europarådet och UNESCO. Konventionen, som kallas för Lissabonkonventionen, har hittills ratificerats av 47 länder, däribland Sverige (SÖ 2001:46). Enligt konventionen ska varje konventionspart erkänna utbildningsbevis som har utfärdats av andra konventionsparter, om de uppfyller de grundläggande behörighetskraven för högre utbildning. Detta gäller enligt konventionen dock inte om en väsentlig skillnad kan visas mellan de grundläggande behörighetskraven i den stat där beviset har utfärdats och i den stat där ett erkännande söks. Av konventionen framgår också att motsvarande gäller för erkännande av studieperioder som har fullgjorts inom ramen för högre utbildning och erkännande av utbildningsbevis avseende högre utbildning. Lissabonkonventionen utgår således från ömsesidigt erkännande. Endast om det finns väsentlig och relevant skillnad kan erkännande nekas.

Den kommitté som övervakar Lissabonkonventionens genomförande antog i juni 2004 en rekommendation om erkännande av gemensamma examina (The recommendation on the recognition of joint degrees). Rekommendationen syftar till att underlätta erkännandet av gemensamma examina och utbildningsprogram. När det är lämpligt för att underlätta erkännande bör det enligt rekommendationen bifogas en bilaga till examensbeviset (Diploma Supplement). Bilagan till examensbeviset har dessutom blivit en del av s.k. Europass, som är en enhetlig gemenskapsram för ökad tydlighet i kvalifikationer och meriter (Europaparlamentets och Rådets beslut [2241/2004/EG] den 15 december 2004). Vidare bör enligt rekommendationen poängsystemet European Credit Transfer System (ECTS) användas i studieprogrammet.

De nordiska länderna kom 2004 överens om Nordisk deklaration om erkännande av bevis avseende högre utbildning – Reykjavikdeklarationen – som ska fungera som ett verktyg för ett fördjupat samarbete om ömsesidigt erkännande inom högre utbildning i Norden. Det finns även en nordisk överenskommelse om tillträde till högre utbildning (SÖ 1997:13) genom vilken parterna förpliktar sig att ge utbildningssökande, som är bosatta i ett annat nordiskt land, tillträde till sina offentliga högre utbildningar på samma eller likvärdiga villkor som sökande från det egna landet. Denna överenskommelse gäller inte tillträde till forskarutbildning.

5 Gällande rätt

5.1 Högskolor som omfattas av högskolelagen

I högskolelagen finns bestämmelser om universitet och högskolor under statligt, kommunalt eller landstingskommunalt huvudmannaskap. Någon högskoleutbildning som anordnas av en kommun eller ett landsting har emellertid inte bedrivits sedan 1998. Universitet och högskolor är förvaltningsmyndigheter och har att tillämpa bl.a. förvaltningslagen (1986:223). Bestämmelser om verksamheten finns i bl.a. högskolelagen (1992:1434), högskoleförordningen (1993:100), förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan.

Med högskolor som omfattas av högskolelagen avses sålunda högskolor under sådant huvudmannaskap som anges i den lagen. Vad som i fortsättningen sägs om högskolor avser både universitet och högskolor.

En student är enligt högskoleförordningen, förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen för Försvarshögskolan den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning. Med studerande avses övriga som tar del av utbildningsverksamhet.

Ansökan och antagning

Regler för tillträde till högskoleutbildning finns i högskolelagen, högskoleförordningen, förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet, förordningen för Försvarshögskolan, Högskoleverkets föreskrifter och respektive högskolas antagningsordning. Frågor om antagning avgörs av högskolan. Den som vill antas till utbildning på grundnivå ska anmäla det inom den tid och i den ordning som högskolan bestämmer. Högskolor har gemensamt kommit överens om när antagning ska äga rum. Själva antagningen sköts normalt av Verket för högskoleservice som har i uppdrag att biträda högskolor vid antagning. Därutöver finns det lokal antagning vid respektive lärosäte, vilken framför allt omfattar antagning till utbildning som vänder sig till andra än nybörjare i högskolan. Beslut om att en sökande inte uppfyller kraven på behörighet att bli antagen till utbildning på grundnivå eller avancerad nivå får överklagas till Överklagandenämnden för högskolan. Nämndens beslut får inte överklagas.

Om det finns särskilda skäl, får en högskola i enskilda fall besluta att den som är antagen till utbildning på grundnivå eller avancerad nivå vid högskolan får anstånd med att påbörja studierna eller får fortsätta sina studier efter studieuppehåll. Högskoleverket får meddela föreskrifter om anstånd och om studieuppehåll.

När det gäller antagning till utbildning som leder till en officersexamen, som anges i bilagan till förordningen för Försvarshögskolan, gäller särskilda bestämmelser. För att kunna bli antagen till en sådan utbildning krävs enligt nämnda förordning, utöver

vad som gäller för grundläggande behörighet till utbildning som påbörjas på grundnivå enligt högskoleförordningen, att sökanden är svensk medborgare, har fullgjort militär grundutbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbudsplikten eller motsvarande militär utbildning och har genomgått säkerhetsprövning och uppfyller kraven enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633).

För utbildning på forskarnivå finns vissa bestämmelser om antagning som saknar motsvarighet på grundnivå och avancerad nivå. Utöver grundläggande behörighet ställs som ett självständigt krav att den sökande bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen. Till utbildning på forskarnivå får vidare endast så många doktorander antas som kan erbjudas handledning och godtagbara studievillkor i övrigt och som har studiefinansiering, antingen anställning som doktorand eller utbildningsbidrag eller någon annan form av studiefinansiering som bedöms kunna säkras under hela utbildningstiden. Det finns även ett krav på att genom annonsering eller ett därmed likvärdigt förfarande informera inför antagning av doktorander.

Rättigheter och rättssäkerhet under studietiden

I högskoleförordningen, förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen för Försvarshögskolan finns det bestämmelser om vissa rättigheter för studenter som rör studentrepresentation och studentinflytande, lika rättigheter och möjligheter för studenter och sökande, tillgång till hälsovård för studenter, försäkring för personskada för studenter samt studenters möjlighet till kursvärdering. Av förordningarna framgår att utbildningen vid högskolorna ska vara avgiftsfri för studenter.

I diskrimineringslagen (2008:567) finns bestämmelser om att högskolorna inom ramen för sin verksamhet ska bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder för studenter och sökande till utbildningen.

Disciplinära åtgärder får vidtas mot studenter under vissa förutsättningar. Åtgärderna är varning och avstängning. Ärenden om disciplinära åtgärder handläggs av en disciplinnämnd eller av rektor. Nämndens beslut om avstängning och varning får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Enligt högskolelagen får regeringen meddela föreskrifter om att en student tills vidare ska avskiljas från utbildningen i fall då studenten lider av psykisk störning, missbrukar alkohol eller narkotika eller har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Dessutom ska det finnas en påtaglig risk att studenten kan komma att skada annan person eller värdefull egendom under utbildningen. En för högskolan gemensam nämnd prövar frågor om avskiljande. Nämndens beslut i avskiljande frågor får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Utbildning, examination och examensbevis

Utbildningen vid en högskola ska ges på grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå. All utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska enligt högskoleförordningen, förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen för Försvarshögskolan bedrivas i form av kurser. Kurserna får sammanföras till utbildningsprogram. För utbildningsprogram ska det finnas en utbildningsplan. I den ska de kurser som utbildningsprogrammet omfattar anges och den huvudsakliga uppläggningsplanen av utbildningsprogrammet samt de krav på förkunskaper och andra villkor utöver grundläggande behörighet som gäller för att bli antagen till utbildningsprogrammet (särskild behörighet).

På forskarnivå ska motsvarande uppgifter anges i en allmän studieplan för varje ämne som utbildning på forskarnivå anordnas i, nämligen utbildningens huvudsakliga innehåll och uppläggning, särskilda behörighetskrav, vilka bedömningsgrunder som ska tillämpas vid urval, vilka prov som ingår i utbildningen samt i förekommande fall möjligheten att avsluta utbildningen med licentiatexamen. Dessutom ska det i en individuell studieplan anges en tidsplan, uppgifter om handledning samt en beskrivning av doktorandens och fakultetsnämndens åtaganden under utbildningstiden.

På en genomgången kurs ska betyg sättas, om inte annat är föreskrivet i kursplanen. Betyget ska bestämmas av en av högskolan särskilt utsedd lärare (examinator). Som betyg ska något av uttrycken underkänd, godkänd eller väl godkänd användas, om inte högskolan föreskriver ett annat betygssystem. Examinatorn kan fatta beslut enligt 26 § förvaltningslagen om rättelse av skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende. Vidare kan examinatorn under vissa förutsättningar ompröva ett beslut om betyg.

Även när det gäller utbildning på forskarnivå ska betyg på prov (kurser) sättas av en examinator. Därutöver finns det detaljerade bestämmelser om den offentliga disputation där doktorandens avhandling ska försvaras. Bl.a. finns det bestämmelser om hur tid och plats för disputationen ska tillkännages, om opponents roll och om betygsnämndens sammansättning.

Examina ska avläggas på grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå. På grundnivå och avancerad nivå finns generella examina, konstnärliga examina och yrkesexamina. På forskarnivå finns licentiatexamen och doktorsexamen.

En student som uppfyller fordringarna för en examen ska på begäran få examensbevis av högskolan. I examensbeviset ska högskolan ange examensbenämningen och på vilken nivå examen avläggs. I examensbeviset får även översättning av examensbenämningen till ett eller flera språk anges. I examensbeviset för en examen på grundnivå eller avancerad nivå ska det anges vilka kurser som ingår i examen. Till examensbeviset ska det fogas en bilaga som beskriver utbildningen och dess plats i utbildningssystemet. Bilagan ska utfärdas på engelska. Beslut med avslag på en students begäran att få examensbevis eller kursbevis får överklagas till Överklagandenämnden för högskolan.

5.2 Enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina

För enskilda utbildningsanordnare gäller lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina. Regeringen beslutar efter granskning av Högskoleverket vilka högskoleexamina som respektive enskild utbildningsanordnare får utfärda. Av lagen om tillstånd att utfärda vissa examina framgår att examenstillstånd får lämnas om utbildningen vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund och på beprövad erfarenhet samt bedrivs så att den i övrigt uppfyller de krav som ställs på utbildning i 1 kap. högskolelagen (1992:1434). För varje examen på grundnivå och avancerad nivå och för en examen på forskarnivå inom ett vetenskapsområde som tillståndet avser, ska utbildningen också svara mot de särskilda krav som enligt förordningsbestämmelser gäller för denna examen vid de högskolor som omfattas av högskolelagen. Ett tillstånd att utfärda examen kan återkallas av regeringen efter förslag från Högskoleverket.

Bestämmelser om förbud m.m. mot diskriminering som finns i diskrimineringslagen (2008:567) är tillämpliga även för enskilda utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina. De flesta högskoleutbildningar som ges av enskilda utbildningsanordnare är avgiftsfria och berättigar till studiestöd. Högskoleverket utövar tillsyn även över enskilda utbildningsanordnare av utbildning som kan leda fram till en examen som får utfärdas enligt lagen om tillstånd att utfärda vissa examina.

Bland de enskilda utbildningsanordnarna med tillstånd att utfärda examina finns det ett antal som har avtal med svenska staten. Exempel på sådana utbildningsanordnare är Chalmers tekniska högskola AB, Stiftelsen högskolan i Jönköping och Handelshögskolan i Stockholm. I avtalen regleras bl.a. bidragsberäkning, redovisningsskyldighet och avgiftsfrihet. Vidare kan staten förena ett beslut om examenstillstånd med vissa villkor, t.ex. att utbildningen som leder fram till en examen som tillståndet omfattar ska vara avgiftsfri.

6 Möjlighet att utfärda en gemensam examen

6.1 Förslagets syfte

Syftet med förslagen i denna lagrådsremiss är att införa en möjlighet för högskolor och enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina att utfärda en gemensam examen tillsammans med andra svenska lärosäten eller med utländska lärosäten och som inte åtföljs av ytterligare nationella examensbevis. Tanken är att en utbildning som har genomgåts vid flera samarbetande lärosäten ska kunna dokumenteras i ett gemensamt examensbevis som utfärdas av de samarbetande lärosätena. Ett svenskt lärosäte ska kunna utfärda en examen som det har tillstånd att utfärda, t.ex. civilingenjörsexamen, i ett examensbevis som också är utfärdat av ett utländskt lärosäte och innehåller motsvarande examen som det utländska lärosätet får utfärda. Det är således inte fråga om att införa en ny examenskategori i den svenska examensordningen. Förslagen innebär att bestämmelser i högskolelagen (1992:1434), högskoleförordningen (1993:100), förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan ska tillämpas för den del av utbildningen som anordnas av en högskola som omfattas av högskolelagen. För de delar av utbildningen som anordnas av ett annat lärosäte än en högskola som omfattas av högskolelagen gäller de föreskrifter eller de bestämmelser som reglerar utbildning vid det lärosätet. Vid en enskild utbildningsanordnare regleras t.ex. relationen mellan utbildningsanordnaren och den studerande civilrättsligt. Det som ska gälla för den del av utbildningen som anordnas av ett utländskt lärosäte kan inte anges i ett svenskt regelverk.

Även om möjligheten att utfärda gemensamma examina är ett gemensamt politiskt mål i Europa, finns det inte någon enhetlig syn på hur sådana ska skapas eller hur de ska se ut. En förklaring är att de rättsliga förutsättningarna varierar mellan länderna.

6.2 Högskolor som omfattas av högskolelagen

6.2.1 Högskolor får utfärda gemensamma examina

Regeringens förslag: En högskola som ska anges i en bilaga till högskolelagen får utfärda en gemensam examen tillsammans med

1. en annan högskola,
2. en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, eller
3. ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person.

Med gemensam examen avses examina som får utfärdas av de lärosäten som tillsammans har anordnat en utbildning som kan leda till dessa examina. Utbildningen ska ha anordnats inom ett utbildningssamarbete mellan sådana lärosäten som avses i första stycket.

Regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om gemensamma examina.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Enligt promemorians förslag uppställs det dock inte något krav på att varje lärosäte som utfärdar en examen, som ingår i en gemensam examen, också ska ha anordnat utbildningen. Vidare anges det i den definition av begreppet ”gemensamma examina”, som föreslås i promemorian att utbildningen ska ha utvecklats gemensamt av lärosäten. I promemorian föreslås även att det i högskolelagen (1992:1434) ska införas en bestämmelse som anger att för utbildningen eller del av utbildningen gäller de föreskrifter som tillämpas där utbildning eller del av utbildningen anordnas, om inte annat framgår av särskilda bestämmelser.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, bl.a. *Migrationsverket*, *Internationella programkontoret för utbildningsområdet*, *Lunds universitet* och *Sveriges förenade studentkårer* uttrycker en positiv grundinställning till utredarens förslag.

Lunds universitet påtalar dock att utredaren inte löser det grundläggande problemet, dvs. att examensrätten inte är och inte heller kan bli gemensam. *Högskolan i Halmstad* anser att det är tydligt att det rent formellt inte rör sig om en gemensam examen utan snarare om en möjlighet att utfärda gemensamma examensbevis, en lösning som för högskolan är förstärkt och genomförbar, men att det borde övervägas att gå ett steg längre vad gäller nationella examina. *Kungl. Konsthögskolan* anser att ett sätt detta kan göras på är genom att i högskolelagen ange att gemensamma examina kan utfärdas som enkla, dubbla eller multipla examina. *Kungl. Tekniska högskolan* anser att ett mer rättvisande alternativ till benämningen ”gemensam examen” skulle vara ett ”gemensamt examensbevis innehållande två eller flera examina”.

De flesta remissinstanser stödjer bedömningen i departementspromemorian om att de examina som ingår i gemensamma examina ska vara på samma eller motsvarande nivå. *Uppsala universitet*

och *Kungl. Tekniska högskolan* anser att det bör vara möjligt för lärosäten som har olika examensrätter på samma nivå att utforma gemensamma utbildningsprogram och gemensamma examensbevis.

Sveriges förenade studentkårer anser att villkoren för en student som är antagen till en svensk högskola och som genomför delar av sin utbildning utomlands inte bör försämrats i förhållande till svenska regler.

Skälen för regeringens förslag

Behov av att få utfärda gemensam examen

Möjligheten att kunna utveckla djupare samarbeten och utfärda en gemensam examen tillsammans med ett annat lärosäte såväl nationellt som internationellt har länge efterfrågats av högskolor. En sådan möjlighet ligger också i linje med den internationaliseringsstrategi som tidigare har presenterats i propositionen *Ny värld – Ny högskola* (prop. 2004/05:162, bet. 2005/06:UbU3, rskr. 2005/06:160).

En möjlighet för högskolor att utfärda gemensamma examina tillsammans med andra lärosäten skulle enligt regeringens mening öka Sveriges konkurrenskraft inom högre utbildning. En gemensam examen skulle vara ett bevis över en gemensam utbildning i vilken de samarbetande lärosätena har dragit nytta av varandras spetskompetenser. Regeringen anser, liksom *Sveriges förenade studentkårer*, att detta kan bidra till att studenterna får en bättre utbildning än vad de annars kan få. En gemensam utbildning borde rimligen också leda till att ett samarbete om lärarresurser underlättas, vilket kan vara ett steg mot en mer omfattande rörlighet av lärare. Lärarnas internationella erfarenheter är i sin tur viktiga för att de ska kunna uppmuntra studenter till mobilitet och för utvecklingen av gemensamma utbildningar. Lärarnas mobilitet leder också till en ökad internationalisering hos svenska lärosäten och bidrar till en ökad kvalitet i utbildningen. Även den pedagogiska utvecklingen kan enligt regeringens mening stimuleras av en ökad student- och lärarrörlighet.

Studenterna skulle också gynnas av en möjlighet för högskolor att utfärda gemensamma examina. Studenter som deltar i en utbildning som anordnas av lärosäten såväl i Sverige som i utlandet förbättrar sina språkkunskaper. De får även bättre förståelse för utländska kulturer och arbetssätt. Dessa studenter bör därför ha goda förutsättningar att vara attraktiva på arbetsmarknaden. En möjlighet för högskolor att utfärda gemensamma examina bör alltså, som *Växjö universitet* anför i sitt remissyttrande, gynna studenternas rörlighet på den internationella utbildnings- och arbetsmarknaden.

I dag har en student vid en högskola rätt att under vissa förutsättningar tillgodoräkna sig utbildning som han eller hon har gått igenom vid ett annat lärosäte. Det kräver dock att tillgodoräknanandet prövas från fall till fall i efterhand, vilket kan vara en osäkerhetsfaktor för studenten. En möjlighet för honom eller henne att redan på förhand ha klart för sig att de delar av utbildningen som anordnas av andra lärosäten inom ramen för en gemensam examen kommer att tillgodoräknas för utbildning vid högskolan, skulle därför enligt regeringens mening stimulera studenternas rörlighet ytterligare.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att högskolor ska få utfärda gemensamma examina. Av avsnitt 6.2.2 framgår att en högskola genom en överenskommelse om utbildningssamarbete där utbildningen kan leda till en gemensam examen kommer att överlåta vissa förvaltningsuppgifter. Ett bemyndigande för en högskola att överlåta förvaltningsuppgift till ett utländskt lärosäte ska enligt 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen avse en viss myndighet. De högskolor som ska ges rätt att överlåta förvaltningsuppgift måste alltså anges. Detta föreslås ske i en ny bilaga till högskolelagen.

Regeringen föreslår att en högskola, som ska anges i en bilaga till högskolelagen, ska få utfärda en gemensam examen tillsammans med en annan högskola som omfattas av högskolelagen, en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina eller ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person. Att det utländska lärosätet inte får vara en fysisk person är en följd av att en högskola inte kan bemyndigas att överlåta förvaltningsuppgift till en utländsk fysisk person (se avsnitt 6.2.2).

Vad avses med gemensam examen?

I det europeiska samarbetet inom högre utbildning har det diskuterats vad som avses med begreppet gemensamma examina (joint degrees). Under dessa diskussioner har olika kriterier för gemensamma examina tagits fram. Någon slutlig definition av begreppet har länderna dock inte kommit fram till. Trots försöken att definiera gemensamma examina, finns det olika uppfattningar mellan länderna om vad en gemensam examen står för. Gemensamt för de definitioner som har tagits fram är att examensbevisen utfärdas på grundval av ett program som utvecklats eller getts gemensamt av två eller flera lärosäten. Vid uppföljningsseminarier inom Bolognaprocessen har deltagarna enats om att en gemensam examen helst ska dokumenteras i ett enda examensbevis som utfärdas gemensamt av de deltagande institutionerna.

Kommittén som övervakar Lissabonkonventionens genomförande antog i juni 2004 en rekommendation om utfärdande av gemensamma examina. I rekommendationen definieras en gemensam examen enligt följande. En gemensam examen bör anses vara ett bevis över högre utbildning som har utfärdats gemensamt av minst två lärosäten eller gemensamt av ett lärosäte och andra utfärdande organ. Den gemensamma examen ska ha utfärdats på grundval av ett studieprogram som har utformats eller tillhandahållits gemensamt av högskolorna, möjligen även i samarbete med andra lärosäten. En gemensam examen kan utfärdas som ett gemensamt bevis tillsammans med ett eller flera nationella bevis, ett gemensamt bevis utfärdat av de lärosäten som tillhandahåller studieprogrammet i fråga utan att åtföljas av något nationellt bevis eller som ett eller fler nationella bevis som har utfärdats som det enda officiella beviset för den gemensamma kvalifikationen i fråga.

En målsättning med gemensamma examina är att uppnå flera fördelar för såväl högskolorna som studenterna, såsom samarbetsvinster, kulturellt utbyte, anställningsbarhet för studenterna och att skapa en

internationellt attraktiv utbildning. Uttrycket gemensam examen innefattar enligt ordalydelsen endast utfärdandet av själva examen. För att en gemensam examen ska kunna få alla de effekter som önskas, är det dock otillräckligt att endast själva examen ska avses. I sådant fall skulle man gå miste om den kvalitetshöjning och de samarbetsvinster som kan åstadkommas genom att olika lärosäten bidrar med sina respektive styrkor och profileringar i samarbetet. Gemensam planering och utveckling av utbildningen kan bidra till att kvaliteten och pedagogiken utvecklas på ett sätt som gagnar både utbildningen och studenterna på olika sätt.

I likhet med förslaget i departementspromemorian anser regeringen att en definition av begreppet gemensam examen inte bör vara alltför vidsträckt, eftersom den tydlighet som är målet med en avgränsning då reduceras. Samtidigt bör den inte vara alltför snäv. En alltför snäv definition skulle riskera att begränsa tillämpningsområdet i onödan. Det är därför enligt regeringens mening mer lämpligt att i författningar ställa upp villkor för att en högskola ska kunna få ingå överenskommelser om utbildningssamarbeten och få utfärda gemensamma examina, i stället för att ta in sådana villkor i definitionen. Detta förhållningssätt möjliggör även att uppställda villkor kan ändras utan att själva begreppsbyggnaden påverkas.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det utmärkande för en gemensam examen bör vara att flera lärosäten går samman för att tillsammans anordna en utbildning som kan leda till examen vid varje lärosäte som deltar i anordnandet. I utbildningssamarbetet bör det dock kunna ingå fler lärosäten än de som ansvarar för anordnandet av en viss utbildning. En sådan möjlighet ökar flexibiliteten för hur lärosätena kan lägga upp sitt samarbete. För att säkerställa kvaliteten på de examina som ingår i en gemensam examen, bör emellertid bara examina som får utfärdas av de lärosäten som varit med och anordnat utbildningen ingå i den gemensamma examen.

Det anförda innebär att det bör vara en och samma utbildning som kan leda till varje examen. Denna utbildning bör anordnas av flera lärosäten tillsammans. Vilka delar av utbildningen som respektive lärosäte ska anordna och vad en viss del av utbildningen ska innehålla måste lärosätena komma överens om. Detta utesluter naturligtvis inte att en högskola skulle kunna använda delar av redan utvecklade utbildningar, om de samarbetande lärosätena anser att dessa uppfyller de krav som ställs inom samarbetet. Vidare bör det i en gemensam examen ingå examina från minst två lärosäten.

Regeringen föreslår att med gemensam examen ska avses examina som får utfärdas av de lärosäten som tillsammans har anordnat en utbildning som kan leda fram till dessa examina. Utbildningen ska ha anordnats inom ett utbildningssamarbete mellan en högskola som omfattas av högskolelagen, en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen om tillstånd att utfärda vissa examina eller ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person.

Regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om gemensamma examina

Det bör av förordning framgå att högskolor som omfattas av högskolelagen får ingå en överenskommelse om utbildningssamarbete där utbildningen leder fram till en gemensam examen, med vilka överenskommelsen får ingås, och vilka villkor som måste vara uppfyllda för att högskolan ska få ingå överenskommelsen. Om högskolan ingår överenskommelsen med ett utländskt lärosäte som företräder den utländska staten, är överenskommelsen en sådan internationell överenskommelse som regeringen enligt 10 kap. 3 § regeringsformen kan uppdra åt en förvaltningsmyndighet att ingå. En bestämmelse som anger att en högskola får ingå överenskommelsen med ett utländskt lärosäte innefattar ett sådant uppdrag.

För såväl högskolorna som de studerande är det viktigt att villkoren för och ansvarsfördelningen inom ett utbildningssamarbete klart framgår av högskolans överenskommelse med övriga lärosäten. Ett villkor för att en högskola som omfattas av högskolelagen ska få delta i utbildningssamarbetet bör därför vara att överenskommelsen är skriftlig.

För att högskolan ska få ingå en överenskommelse om utbildningssamarbete bör det också krävas att högskolan har säkerställt att de delar av utbildningen som ett annat lärosäte anordnar håller en hög kvalitet. Ett annat villkor bör vara att det av överenskommelsen framgår att en del av utbildningen som en studerande har gått igenom med godkänt resultat vid ett annat lärosäte ska tillgodoräknas för utbildning vid högskolan utan särskild prövning. Det bör också vara ett villkor att det av överenskommelsen framgår vilken del av utbildningen som högskolan ansvarar för anordnandet av och vilken del ett annat lärosäte ansvarar för anordnandet av. Detta är viktigt för att det klart ska framgå för vilka delar av utbildningen högskolelagen, högskoleförordningen, förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen för Försvarshögskolan är tillämpliga.

Enligt 1 kap. 4 § högskoleförordningen avses med student den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning. Av 7 kap. 4 § samma förordning framgår att frågor om antagning avgörs av högskolan. I 7 kap. högskoleförordningen finns också ytterligare bestämmelser om tillträde till utbildning vid högskolor. Motsvarande föreskrifter gäller för Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan enligt förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet respektive förordningen för Försvarshögskolan.

För att möjliggöra att en studerande som har antagits av ett annat lärosäte inte ska behöva antas även vid en högskola som omfattas av högskolelagen, bör det vara möjligt för högskolan att komma överens med övriga lärosäten om att en studerande som har antagits till en del av utbildningen av ett annat lärosäte inte ska behöva antas även av högskolan. Regeringen avser därför göra förordningsändringar som innebär att den studerande under vissa förutsättningar ska anses vara student som är antagen av högskolan. Vidare avser regeringen meddela föreskrifter som anger att en högskola som omfattas av högskolelagen får anta en sökande även till en del av utbildningen som högskolan inte själv anordnar. Högskolan måste i ett sådant fall givetvis ha säkerställt i sin

överenskommelse med det andra lärosätet att antagningsbeslutet i den delen blir giltigt vid det andra lärosätet.

Vidare bör det i förordning införas föreskrifter om närmare villkor som ska uppfyllas för att högskolan ska få utfärda en gemensam examen. Ett sådant villkor bör vara att varje lärosäte som utfärdar en examen, som ingår i den gemensamma examen, får utfärda den examen som lärosätet utfärdar. Ett annat villkor bör vara att varje svenskt lärosätes examen ska avse samma examen, dvs. ha samma examensbeteckning, t.ex. masterexamen. Detta är viktigt för att garantera kvaliteten på utbildningen. En utbildning inom samarbetet bör alltså inte kunna leda till olika examina enligt svensk rätt. De examina som utfärdas bör dock kunna ha olika för- eller efterled.

I de fall endast ett svenskt lärosäte får utfärda en viss examen kommer denna examen inte kunna ingå i en gemensam examen vid flera svenska lärosäten. Som exempel kan nämnas de yrkesexamina som endast får utfärdas av Sveriges lantbruksuniversitet och officersexamen vid Försvarshögskolan. Det utesluter inte att lärosätet deltar i utbildningssamarbeten där utbildningen leder till en gemensam examen när det gäller andra examina som lärosätet får utfärda, t.ex. en generell examen.

I fråga om officersexamen har regeringen tidigare bedömt att det behövs särskilda tillträdeskrav (se prop. 2006/07:64, bet. 2006/07:FöU9, rskr. 2006/07:193). För att bli antagen till utbildning som leder till en officersexamen krävs därför enligt 5 kap. 3 § förordningen för Försvarshögskolan att sökanden är svensk medborgare, har fullgjort militär grundutbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller motsvarande militär utbildning och har genomgått säkerhetsprövning och uppfyller kraven enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633). Regeringen anser att det saknas anledning att ändra ställningstagandet i denna fråga. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att det endast är Försvarshögskolan som utfärdar officersexamen bör en officersexamen inte få ingå i en gemensam examen. Detta bör framgå av förordningsbestämmelser. Det utesluter inte att Försvarshögskolan deltar i internationella utbildningssamarbeten där utbildningen leder till en gemensam examen när det gäller andra examina som Försvarshögskolan får utfärda.

När det gäller internationella utbildningssamarbeten är det inte möjligt att ställa krav på att det utländska lärosätet ska ha tillstånd att utfärda en examen med samma examensbeteckning som den högskolans examen har för att högskolan ska få utfärda en gemensam examen. Bl.a. kan användningen av olika språk medföra att examensbeteckningarna skiljer sig åt mellan länder. Dessutom kan innebörden av samma examensbeteckning variera från land till land. Det är dock viktigt att ställa krav på att en utländsk examen som ingår i den gemensamma examen ska vara på motsvarande nivå som högskolans examen. För de länder som ingår i Bolognasamarbetet finns det tillgång till ett flertal verktyg som kan användas för att jämföra olika utbildningar och examina. Det gäller t.ex. olika examinas omfattning, nivåinplacering och de förväntade studieresultat (learning outcomes) som hör till dessa examina. Vad gäller samarbeten med länder som inte deltar i

Bolognasamarbetet finns det möjlighet att titta på t.ex. omfattningen av en examen.

Vidare bör det införas föreskrifter i förordning som innebär att högskolan får utfärda sitt examensbevis i ett gemensamt dokument med ett annat lärosäte. Ett gemensamt dokument stärker bilden av att samarbetet och utbildningen bärs upp av flera lärosäten. På det internationella planet bekräftar ett gemensamt dokument att studenten innehar en internationell examen. På det individuella planet visar ett sådant dokumentet att studenten har dragit nytta av flera lärosätens styrkor inom ramen för utbildningen. För arbetsgivare har ett gemensamt dokument också den fördelen att det tydligt visar att det endast handlar om en utbildning och inte flera.

I en skrivelse till Utbildningsdepartementet från Högskoleverket (U2004/349/UH) tar verket upp frågan om möjlighet för svenska lärosäten att bedriva en gemensam forskarutbildning. Som exempel på frågor som behöver lösas nämns gemensam antagning, gemensamt ansvar för utbildningen, gemensam examination och gemensam betygsnämnd. Genom förslagen i denna lagrådsremiss blir gemensam examen även möjligt på forskarnivå.

För utbildning på forskarnivå finns det detaljerade regler i fråga om antagning och examination. Enligt regeringens bedömning kan vissa av dessa bestämmelser, beroende på regelverket i andra länder, vara hindrande för att utfärda gemensamma examina, t.ex. bestämmelserna kring betygsnämndens sammansättning. Det kan därför finnas skäl att vidare analysera om det finns behov av förordningsändringar för att underlätta gemensamma examina på forskarnivå, t.ex. genom en möjlighet att vid gemensam examen göra undantag från vissa bestämmelser.

Utöver nu lämnade förslag till ändringar i högskolelagen kommer möjligheten för högskolor att utfärda en gemensam examen således att regleras genom särskilda förordningsbestämmelser. En upplysningsbestämmelse om detta bör införas i högskolelagen. Regeringen föreslår därför att det i högskolelagen ska anges att regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om gemensamma examina.

Tillämplig rätt

I departementspromemorian föreslås att det i högskolelagen ska anges att för utbildningen eller del av utbildningen gäller de föreskrifter som tillämpas där utbildningen eller del av utbildningen anordnas, om inte annat framgår av särskilda föreskrifter.

Högskolans avskiljandenämnd framför att det finns anledning att klargöra vad som ska gälla om två svenska högskolor bedriver ett gemensamt program, bl.a. om båda högskolorna ska vara parter i ett ärende om avskiljande och om nämnden kommer att vara skyldig att kommunicera anmälan med den högskola som inte har gjort anmälan. Nämnden undrar även om det kommer att vara möjligt att bli avskild från det gemensamma programmet bara vid en av de aktuella högskolorna och fråga uppkommer då om vilken rättsverkan ett beslut om avskiljande får för dessa program. *Högskoleverket* anser att verkställigheten av sådana

beslut i vissa fall torde försvåras. Högskoleverket framför också att utredningen behöver kompletteras i flera viktiga avseenden innan de föreslagna förändringarna genomförs, t.ex. vad avser kvalitetssäkring av utbildningen. Även *Länsrätten i Stockholm* påtalar problem med avskiljande och disciplinåtgärder och efterlyser vidare analys. *Umeå universitet* och *Danshögskolan* efterlyser ett tydliggörande vad gäller s.k. Diploma Supplement, t.ex. hur innehållet ska hanteras för transnationella utbildningar.

Regeringens förslag i denna lagrådsremiss innebär, till skillnad mot förslaget i promemorian, att varje lärosäte ansvarar för anordnandet av sin del av den gemensamma utbildningen. Högskolelagen, högskoleförordningen, förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen för Försvarshögskolan reglerar alltså bara den del av utbildningen som en högskola som omfattas av högskolelagen anordnar. Den del av utbildningen som högskolan anordnar omfattas således av Högskoleverkets kvalitetsutvärderingssystem. I de fall ett utländskt lärosäte ingår i utbildningssamarbetet bör det svenska lärosätet genom överenskommelsen om utbildningssamarbete säkerställa att de kurser som inkluderas i den svenska examen också håller en hög kvalitet. Liknande bedömningar görs redan i dag vid tillgodoräknande av utbildning som en student har gått igenom vid ett utländskt lärosäte.

För de delar av utbildningen som anordnas av ett annat lärosäte än en högskola som omfattas av högskolelagen gäller de föreskrifter eller de bestämmelser som reglerar utbildning vid det lärosätet. Vid en enskild utbildningsanordnare regleras t.ex. relationen mellan utbildningsanordnaren och den studerande civilrättsligt. För den del av utbildningen som anordnas av en enskild utbildningsanordnare gäller alltså inte de offentlighetsrättsliga reglerna som gäller för högskolor som omfattas av högskolelagen. Att högskolor och enskilda utbildningsanordnare styrs av olika regelverk gäller redan enligt nu gällande ordning.

När det gäller högskolor som omfattas av högskolelagen innebär det anförda att en viss högskolas beslut om t.ex. avstängning bara gäller den del av utbildningen som högskolan anordnar. Om en student – eller en studerande som ska anses vara student – ska avstängas även från andra delar av utbildningen, måste det ske enligt de regler som gäller vid det lärosäte som anordnar den delen av utbildningen. För det fall att två högskolor som omfattas av högskolelagen anordnar delar av utbildningen, och studenten eller den studerande ska avstängas från båda delarna, måste disciplinnämnden vid respektive högskola fatta beslut om avstängning från sin högskolas del av utbildningen. Båda dessa beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Av 4 kap. 6 § högskolelagen följer att en student kan avskiljas från utbildningen under vissa villkor. Av 7 § förordningen (2007:989) om avskiljande av studenter från högskoleutbildning framgår att ärenden om avskiljande tas upp av Högskolans avskiljandenämnd endast efter skriftlig anmälan från rektor för en högskola eller den som rektor har utsett. Det framgår även av samma bestämmelse att den högskola som har gjort anmälan är studentens motpart hos nämnden. Enligt 3 § nämnda förordning innebär ett beslut om avskiljande alltid att studenten tills vidare inte får fortsätta den pågående utbildningen. Ett beslut om

avskiljande ska enligt samma bestämmelse också innebära att studenten tills vidare inte får antas till eller fortsätta annan utbildning av samma slag, om inte avskiljandenämnden beslutar något annat. Vidare framgår det av bestämmelsen att ett beslut om avskiljande också innebär att studenten tills vidare inte får antas till eller fortsätta någon annan högskoleutbildning, om det anges i beslutet.

Av det anförda följer att ett beslut av Högskolans avskiljandenämnd om att avskilja en student – eller en studerande som ska anses vara student – från utbildningen, innebär att han eller hon tills vidare inte får fortsätta den del utbildningen som den högskola, som har gjort anmälan, anordnar. Det är denna högskola som är studentens motpart hos nämnden. Om det anges i nämndens beslut, kan ett avskiljande emellertid också innebära att studenten inte får antas eller fortsätta någon annan högskoleutbildning vid en högskola som omfattas av högskolelagen. Om en student ska avskiljas från en del av utbildningen som anordnas av ett annat lärosäte än en högskola som omfattas av högskolelagen, måste dock det ske enligt de regler som gäller vid det lärosäte som anordnar den delen av utbildningen.

Enligt vad som har redovisats i det föregående avsnittet bör en studerande som har antagits vid ett annat lärosäte under vissa förutsättningar anses vara student som är antagen av en högskola som omfattas av högskolelagen. Om en studerande, som uppfyller förutsättningarna för att anses vara student vid en högskola som omfattas av högskolelagen, blir avskild från den del av utbildningen som anordnas av t.ex. ett utländskt lärosäte, ska den studerande fortfarande anses vara student vid högskolan i den del av utbildning som anordnas där. Frågan om den studerande ska bli avskild även från den del av utbildningen som anordnas av högskolan, prövas enligt vad som anförts ovan av Högskolans avskiljandenämnd.

Av högskoleförordningen, förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen för Försvarshögskolan framgår att det till examensbeviset ska fogas en bilaga som beskriver utbildningen och dess plats i utbildningssystemet. Regeringen avser att följa upp utformningen av bilagan till examensbeviset vid utfärdande av gemensamma examina.

6.2.2 Överlåtelse av förvaltningsuppgift

Regeringens förslag: En högskola, som ska anges i en bilaga till högskolelagen, får inom ramen för ett utbildningssamarbete inom vilket det anordnas en utbildning som kan leda till de examina som ingår i en gemensam examen besluta att överlåta förvaltningsuppgifter i fråga om antagning till och tillgodoräknande av utbildning till

1. en annan högskola,
2. en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, eller

- 3 ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person.

De förvaltningsuppgifter som överlåts får bara innebära att

1. en studerande som har antagits till en del av utbildningen av ett annat lärosäte, som anordnar den delen av utbildningen, ska anses vara student som är antagen av högskolan när han eller hon bedriver studier där, och

2. en del av utbildningen som en studerande har gått igenom med godkänt resultat vid ett annat lärosäte ska tillgodoräknas honom eller henne för utbildning vid högskolan utan särskild prövning.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att det i högskolelagen ska införas ett bemyndigande för en högskola att inom ramen för ett utbildningssamarbete som leder till en gemensam examen överlämna förvaltningsuppgift till en högskola eller en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen om vissa examina. Förvaltningsuppgift som överlämnas ska enligt förslaget få innefatta myndighetsutövning. Det föreslås också i promemorian att det i högskolelagen ska införas ett bemyndigande för i en bilaga angivna högskolor att inom ramen för ett utbildningssamarbete besluta om att överlåta förvaltningsuppgift till ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person. Även i detta fall ska förvaltningsuppgiften enligt förslaget i promemorian få innefatta myndighetsutövning.

Remissinstanserna: *Lunds universitet* och *Karolinska institutet* anser båda att förtydliganden behövs gällande vilka förvaltningsuppgifter som kan delegeras. *Högskolan Kristianstad* anser att det bör klargöras hur frågan om myndighetsutövning ska hanteras. *Högskolan Kristianstad* påpekar också att högskolans förvaltningsrättsliga skyldigheter i fråga om service och ärendenas enkla, snabba och kostnadseffektiva handläggning kan komma att försvåras när fler aktörer blir involverade. *Högskolan i Halmstad* anser att tydliggöranden krävs när det gäller vilka regler som ska följas vid överlåtande av förvaltningsuppgift, exempelvis när det gäller behörighet och urval. Även *Sveriges förenade studentkårer* anser att det är oklart vilket regelverk som ska tillämpas inom samarbeten mellan svenska lärosäten med olika status eller regler. *Uppsala universitet* saknar närmare kommentarer i promemorian gällande det faktum att det lärosäte som har fått en förvaltningsuppgift överlämnad till sig är bundet av de föreskrifter för behörighet och urval

som finns i svensk högskolelag och högskoleförordning (1993:100) samt i det överlämnande lärosätets antagningsordning.

När det gäller överlåtelse till utländskt lärosäte anför *Riksdagens ombudsmän (JO)* att det inte framstår som klart att den föreslagna bestämmelsen i 1 kap. 14 § högskolelagen om överlåtelse av förvaltningsuppgift kan anses förenlig med kravet i 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen på att det är fråga om överlåtelse av förvaltningsuppgift i särskilda fall. *Överklagandenämnden för högskolan* anser att promemorians förslag väcker frågor kring tillämpningen av beslut som rör studenter och doktorander i de fall som besluten kan överklagas till nämnden. Av nämnden anføres som ett exempel att ett svenskt lärosäte till ett utländskt lärosäte överlämnar förvaltningsuppgiften att anta studenter till det gemensamma programmet. Nämnden undrar om innebörden av att lärosätet överlämnat förvaltningsuppgiften är att det utländska lärosätets beslut inte går att överklaga till Överklagandenämnden för högskolan. Vidare framför nämnden att det i utredningen inte är klarlagt vilket lärosäte som blir den överklagande studentens motpart, dvs. vilken myndighets beslut som överklagas. Denna synpunkt framförs även av *Högskoleverket*.

Skälen för regeringens förslag: Till grund för promemorians förslag att överlämna förvaltningsuppgift ligger bl.a. den bedömningen att hela den gemensamma utbildningen skulle utgöra utbildning vid högskolan. Därmed skulle enligt promemorian uppgifter som normalt ankommer på högskolan och som i stället utförs av ett annat lärosäte i praktiken ha överlämnats från högskolan till det andra lärosätet. Det föreslås därför i promemorian att högskolor som omfattas av högskolelagen ska ges ett generellt bemyndigande att inom ramen för ett utbildningssamarbete som leder till gemensamma examina få överlämna förvaltningsuppgift till ett annat lärosäte. Remissinstansernas synpunkter visar dock på problem och osäkerhet med den i promemorian föreslagna lösningen.

Regeringens förslag i denna lagrådsremiss innebär att varje lärosäte ska anordna sin del av den gemensamma utbildningen. Högskolelagen, högskoleförordningen, förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen för Försvarshögskolan reglerar alltså bara den del av utbildningen som en högskola som omfattas av högskolelagen anordnar. De delar av utbildningen som anordnas av ett annat lärosäte är således inte en förvaltningsuppgift för högskolan. Något behov av att överlämna förvaltningsuppgift i dessa delar finns följaktligen inte.

Det har i avsnitt 6.2.1 anförts att det bör vara möjligt för en högskola som omfattas av högskolelagen att komma överens med övriga lärosäten om att en studerande som har antagits till en del av utbildningen av ett annat lärosäte inte ska behöva antas även av högskolan. Genom en överenskommelse med den innebörden överlämnas i praktiken förvaltningsuppgiften att besluta om vilka personer som ska läsa vid högskolan till det andra lärosätet.

Av samma avsnitt framgår att regeringen avser att meddela föreskrifter som anger att en del av utbildningen som en studerande har gått igenom med godkänt resultat vid ett annat lärosäte ska tillgodoräknas honom eller henne för utbildning vid en högskola som omfattas av högskolelagen utan särskild prövning. Till skillnad mot den prövning om en tidigare utbildning kan godtas för tillgodoräknande som sker i dag

enligt högskoleförordningen, förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen för Försvarshögskolan, ska den studerande redan på förhand ha klart för sig att de delar av utbildningen som anordnas av de andra lärosätena kommer att tillgodoräknas för utbildning vid högskolan. En överenskommelse om utbildningssamarbete innebär alltså även att uppgiften att bedöma dessa delar av utbildningen har överlämnats till det andra lärosätet.

Genom en överenskommelse om utbildningssamarbete kommer således en högskola att överlämna förvaltningsuppgifter till de lärosäten som ingår i utbildningssamarbetet. Förvaltningsuppgifter som överlämnas innefattar myndighetsutövning.

Möjligheten att överlämna förvaltningsuppgift till en enskild utbildningsanordnare i Sverige följer av 11 kap. 6 § tredje stycket regeringsformen. Om uppgiften innefattar myndighetsutövning, ska det enligt samma bestämmelse ske med stöd av lag. Det måste således finnas ett bemyndigande till överlämnandet i lag.

När det gäller möjligheten att överlämna förvaltningsuppgift till ett utländskt lärosäte finns det bestämmelser i 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen. Av bestämmelsen framgår att rättsskipnings- och förvaltningsuppgift som inte direkt grundar sig på regeringsformen genom beslut av riksdagen kan överlåtas till annan stat, till mellanfolklig organisation eller till utländsk eller internationell inrättning eller samfällighet. Det framgår vidare att riksdagen i lag får bemyndiga regeringen eller annan myndighet att i särskilda fall besluta om sådan överlåtelse. Det torde dock inte vara möjligt att anförtro sådana förvaltningsuppgifter till ett utländskt lärosäte som bedrivs av en enskild person, enskild firma eller motsvarande, dvs. en fysisk person (jfr prop. 1987/88:3 s. 194 och 198, prop. 1987/88:26 s. 14 f och KU 1987/88:3 y).

JO har anfört att det inte framstår som klart att den i promemorian föreslagna bestämmelsen kan anses förenlig med kravet i 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen på att det är fråga om överlåtelse av förvaltningsuppgift i särskilda fall. Regeringen har i det föregående bedömt att en högskola som omfattas av högskolelagen genom en överenskommelse om ett utbildningssamarbete där utbildningen leder till en gemensam examen kommer att överlämna förvaltningsuppgifter till de lärosäten som ingår i utbildningssamarbetet. Det är således fråga om överlåtelse inom ett särskilt utbildningssamarbete och inte om ett generellt beslut om överlåtelse av uppgifter av viss typ. Regeringen bedömer därför att regeringsformens krav på att det ska vara fråga om ”särskilda fall” är uppfyllt (jfr lagen [1996:506] om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m.).

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att högskolor som omfattas av högskolelagen ska få bemyndigande att överlåta förvaltningsuppgift i fråga om antagning till och tillgodoräknande av utbildning till en annan högskola som omfattas av högskolelagen, en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina eller ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person. Ett bemyndigande för en högskola att överlåta förvaltningsuppgift till ett utländskt lärosäte ska enligt 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen avse en viss myndighet. De högskolor som ska ges rätt att överlåta förvaltningsuppgift måste alltså

anges. Detta föreslås ske i en ny bilaga till högskolelagen (se även avsnitt 6.2.1).

Bemyndigandet att överlåta förvaltningsuppgifter bör dock inte vara vidare än nödvändigt. Det bör därför av bemyndigandet framgå att de förvaltningsuppgifter som överlåts bara får innebära att

1. en studerande som har antagits till en del av utbildningen av ett annat lärosäte, som anordnar den delen av utbildningen, ska anses vara student som är antagen av högskolan när han eller hon bedriver studier där, och

2. en del av utbildningen som en studerande har gått igenom med godkänt resultat vid ett annat lärosäte ska tillgodoräknas honom eller henne för utbildning vid högskolan utan särskild prövning.

Genom att begränsa bemyndigandet på angivet sätt framgår det att en högskola inte kan överlåta till ett annat lärosäte att pröva en sökandes ansökan om att antas till utbildning vid högskolan. I stället innebär bemyndigandet i fråga om antagning bara att de studerande som har antagits till en del av utbildningen av ett annat lärosäte som anordnar den delen av utbildningen inte ska behöva antas även av högskolan.

Av bemyndigandets begränsning framgår också att en högskola inte kan överlåta prövningen av en students begäran om att få tillgodoräkna sig annan tidigare utbildning eller verksamhet. I stället innebär bemyndigandet i fråga om tillgodoräkning bara att en del av utbildningen som en studerande har gått igenom med godkänt resultat vid ett annat lärosäte ska kunna tillgodoräknas honom eller henne utan särskild prövning.

Beslut av en högskola som omfattas av högskolelagen om att en sökande inte uppfyller kraven på behörighet för att bli antagen till utbildning på grundnivå eller avancerad nivå, om att inte göra undantag från behörighetsvillkor i högskoleförordningen angivna fall eller om tillgodoräkning av utbildning får överklagas till Överklagandenämnden för högskolan. Som anförts ovan innebär bemyndigandet att överlåta förvaltningsuppgifter inte att högskolan får överlåta till ett annat lärosäte att för högskolans räkning fatta nämnda beslut. Den omständigheten att en högskola har överlåtit förvaltningsuppgift i enlighet med bemyndigandet till ett annat lärosäte medför alltså inte att ett beslut om antagning eller tillgodoräkning av detta lärosäte får överklagas till Överklagandenämnden för högskolan eller att det lärosätet blir studentens motpart vid nämnden. För möjligheten att angripa ett lärosätes beslut gäller i stället de föreskrifter eller de bestämmelser som reglerar utbildning vid det lärosätet (se även avsnitt 6.2.1 under rubriken Tillämplig rätt).

6.3 Enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina

6.3.1 Enskilda utbildningsanordnare får utfärda gemensamma examina

Regeringens förslag: En enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina får utfärda en gemensam examen i vilken en examen som tillståndet avser ingår. En sådan gemensam examen får den enskilda utbildningsanordnaren utfärda tillsammans med

1. en högskola som omfattas av högskolelagen (1992:1434),
2. en annan enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina, eller
3. ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person.

Med gemensam examen avses examina som får utfärdas av de lärosäten som tillsammans har anordnat en utbildning som kan leda till dessa examina. Utbildningen ska ha anordnats inom ett utbildningssamarbete mellan sådana lärosäten som avses i första stycket.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Enligt promemorians förslag uppställs det dock inte något krav på att varje lärosäte som utfärdar en examen, som ingår i en gemensam examen, också ska ha anordnat utbildningen.

Remissinstanserna: *Chalmers tekniska högskola* ser positivt på alla möjligheter som underlättar samarbeten i utbildningen och som bidrar till ökad mobilitet. *Chalmers tekniska högskola* tycker att det är bra att det ges möjlighet till gemensamma examina eller examensbevis i samband med sådant samarbete.

Stiftelsen högskolan i Jönköping instämmer i utredarens bedömningar och tillstyrker de författningsförslag som presenteras.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 6.2.1 redovisas regeringens skäl till varför högskolor som omfattas av högskolelagen ska få utfärda en gemensam examen och vad som ska avses med gemensam examen. Som det framgår av nämnda avsnitt anser regeringen att en möjlighet att utfärda en gemensam examen skulle öka Sveriges konkurrenskraft inom den högre utbildningen. En gemensam utbildning kan också bidra till en ökad rörlighet av studenter och lärare samt till att studenter får en bättre utbildning än vad de annars kan få. Även studenternas rörlighet på den internationella arbetsmarknaden bör gynnas av en möjlighet för högskolor att utfärda en gemensam examen. Av samma skäl bör enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina få utfärda en gemensam examen.

Lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina avser endast sådana examina som regeringen med stöd av högskolelagen har meddelat föreskrifter om. Sådana föreskrifter finns i bilagorna till högskoleförordningen, förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen för Försvarshögskolan. En reglering av möjligheten för en enskild utbildningsanordnare att få utfärda en gemensam examen bör

följaktligen bara avse en gemensam examen i vilken en examen som tillståndet avser ingår.

I likhet med vad som föreslås för högskolor som omfattas av högskolelagen, bör en enskild utbildningsanordnare få utfärda en gemensam examen tillsammans med en högskola som omfattas av högskolelagen, en annan enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina eller ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att en enskild utbildningsanordnare, som har fått tillstånd att utfärda examina, ska få utfärda en gemensam examen i vilken en examen som tillståndet avser ingår. Detta ska få ske tillsammans med en högskola som omfattas av högskolelagen, en annan enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina eller ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person. Vidare föreslår regeringen att med gemensam examen ska avses examina som får utfärdas av de lärosäten som tillsammans har anordnat en utbildning som kan leda fram till dessa examina. Utbildningen ska ha anordnats inom ett utbildningssamarbete mellan en enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina, en högskola som omfattas av högskolelagen eller ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person.

6.3.2 Villkor för att enskilda utbildningsanordnare ska få utfärda gemensamma examina

Regeringens förslag: En enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina får dock utfärda en gemensam examen bara om

1. den studerande har gått igenom utbildningen samt har uppfyllt kraven för examen vid den enskilda utbildningsanordnaren och minst ett annat lärosäte som ingår i utbildningssamarbetet,

2. varje lärosäte som utfärdar en examen, som ingår i den gemensamma examen, får utfärda den examen som lärosätet utfärdar,

3. en högskolas eller en annan enskild utbildningsanordnarens examen, som ingår i den gemensamma examen, avser samma examen som den enskilda utbildningsanordnarens, och

4. ett utländskt lärosätes examen, som ingår i den gemensamma examen, är på motsvarande nivå som den enskilda utbildningsanordnarens.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att för utbildningen och utfärdandet av gemensamma examina ska överenskommelse om gemensamma examina avse examina som varje lärosäte får utfärda. Vidare ska enligt promemorians förslag gälla att vid gemensamma examina anordnas utbildningen av lärosäten som ingår i utbildningssamarbetet. Något krav på att varje lärosäte som utfärdar en examen, som ingår i en gemensam examen, också ska ha anordnat utbildningen uppställs dock inte i promemorians förslag. Det föreslås även i promemorian att för utbildningen eller del av utbildningen ska de föreskrifter gälla som tillämpas där utbildningen eller del av utbildningen

anordnas, om inte annat framgår av särskilda föreskrifter. Vidare ska enligt förslaget i promemorian de särskilda krav som enligt förordningsbestämmelser ska gälla för gemensamma examina vid högskolor som omfattas av högskolelagen gälla för utbildningen och utfärdandet av gemensamma examina.

Remissinstanserna: *Chalmers tekniska högskola* ser inte några principiella problem med att utfärda en gemensam examen som redovisas i ett gemensamt examensbevis. Chalmers tekniska högskola anser att möjligheten att utfärda ett gemensamt examensbevis är en fördel för studenten men att begreppet gemensam examen inte bör användas för detta.

Skälen för regeringens förslag: I lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina uppställs krav för att en enskild utbildningsanordnare ska få tillstånd att utfärda sådana examina som regeringen med stöd av högskolelagen har meddelat föreskrifter om. När det gäller relationen mellan den enskilda utbildningsanordnaren och den studerande regleras denna civilrättsligt. Frågor om t.ex. antagning och tillgodoräknande regleras alltså inte av de offentlighetsregler som gäller för högskolor som omfattas av högskolelagen och innebär sålunda inte något fullgörande av förvaltningsuppgift. Detta betyder också att bestämmelserna i högskoleförordningen (1993:100), förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan inte är tillämpliga på enskilda utbildningsanordnare. De villkor som behöver ställas upp för att en enskild utbildningsanordnare ska få utfärda en gemensam examen föreslås därför föras in i lagen om tillstånd att utfärda vissa examina.

Redan av definitionen av vad som avses med en gemensam examen följer att det i en gemensam examen ska ingå flera examina. Det är därför naturligt att det som villkor för att få utfärda en gemensam examen uppställs krav på att den studerande har uppfyllt kraven för examen vid den enskilda utbildningsanordnaren och vid minst ett annat lärosäte som ingår i utbildningssamarbetet. Utmärkande för en gemensam examen är emellertid också att den studerande har gått igenom en utbildning som har anordnats tillsammans av de lärosäten som utfärdar de examina som ingår i den gemensamma examen. Även detta ska enligt regeringens förslag framgå som villkor i lagen.

Ett annat grundläggande villkor som enligt regeringens förslag ska uppställas för att en enskild utbildningsanordnare ska få utfärda en gemensam examen är att varje lärosäte som utfärdar en examen, som ingår i den gemensamma examen, får utfärda den examen som lärosätet utfärdar. Ett lärosäte som saknar tillstånd att utfärda en viss examen, kan således inte indirekt få möjlighet att utfärda denna examen. En sådan möjlighet skulle kunna medföra en kvalitetssänkning av utbildningen.

Vidare ska det som villkor uppställas att varje svenskt lärosätes examen, som ingår i den gemensamma examen, ska avse samma examen, dvs. ha samma examensbeteckning, t.ex. masterexamen. Även detta är viktigt för att garantera kvaliteten på utbildningen. En utbildning inom samarbetet bör alltså inte kunna leda till olika examina enligt svensk rätt. De examina som utfärdas ska dock kunna ha olika för- eller efterled.

När det gäller internationella utbildningssamarbeten är det inte möjligt att ställa samma strikta krav på att det utländska lärosätet ska ha tillstånd

att utfärda en examen med samma examensbeteckning som den som examen vid den enskilda utbildningsanordnaren har för att den enskilda utbildningsanordnaren ska få utfärda en gemensam examen. Bl.a. kan användningen av olika språk medföra att examensbeteckningarna skiljer sig åt mellan länderna. Dessutom kan innebörden av samma examensbeteckning variera från land till land. Det är dock viktigt att ställa krav på att en utländsk examen som ingår i den gemensamma examen ska vara på motsvarande nivå som den enskilda utbildningsanordnarens examen. För de länder som ingår i Bolognasamarbetet finns det tillgång till ett flertal verktyg som kan användas för att jämföra olika utbildningar och examina. Det gäller t.ex. olika examinas omfattning, nivåinplacering och de förväntade studieresultat (learning outcomes) som hör till dessa examina. Vad gäller samarbeten med länder som inte deltar i Bolognasamarbetet finns det möjlighet att titta på t.ex. omfattningen av en examen.

I avsnitt 6.2.1 anför skäl till varför det inte av en särskild bestämmelse i högskolelagen bör framgå vilka föreskrifter som gäller för utbildningen eller en del av denna. Av samma skäl saknas anledning att införa en sådan bestämmelse i lagen om tillstånd att utfärda vissa examina.

7 Studiestöd

Regeringens bedömning: Utländska medborgare som har rätt till studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395) utan att jämföras med svenska medborgare och som i dag har rätt till studiemedel för studier utomlands vid ett utbytesprogram bör, om övriga krav för rätt till studiemedel är uppfyllda, även ha rätt till studiemedel för studier utomlands som leder fram till en gemensam examen. Studiestödsförordningen bör ändras i enlighet med detta.

Promemorians bedömning: Utredaren anför att vissa bestämmelser i studiestödslagen (1999:1395) samt studiestödsförordningen (2000:655) bör ses över så att bestämmelserna inte förhindrar att den som kan få studiemedel för studier i Sverige också kan få det för studier utomlands som leder fram till gemensamma examina.

Remissinstanserna: *Centrala studiestödsnämnden (CSN)* anser att hinder mot att få studiemedel för studier utomlands som leder till gemensamma examina bör undanröjas och föreslår vidare att gemensamma examina i studiestödssammanhang bör hanteras på samma sätt som eller jämföras med utbytesstudier. Vidare föreslår CSN att 3 kap. 21 § studiestödsförordningen ändras. *Sveriges förenade studentkårer* påpekar att införandet av gemensamma examina kan innebära att bestämmelsen om minsta studietid för studiemedel vid studier utomlands behöver ses över.

Skälen för regeringens bedömning: Sverige har ett väl utvecklat studiestödssystem som ger goda möjligheter att studera utomlands. Studiestöd vid studier utomlands är ett viktigt verktyg i strategin för en ökad internationalisering av den högre utbildningen. Det ligger i Sveriges intresse att studentmobiliteten ökar, och studiemedlet utgör en viktig förutsättning för detta. Vidare är möjligheten till studiemedel en bidragande faktor när det gäller högt deltagande i en utbildning.

Enligt nuvarande bestämmelser finns det begränsningar i möjligheten att studera utomlands med studiemedel för den grupp utländska medborgare som har rätt till studiemedel enligt 3 kap. 4 § andra – fjärde styckena studiestödslagen men som inte ska jämföras med svenska medborgare enligt 1 kap. 4 och 5 §§ samma lag. Sådana utländska medborgare har endast rätt till studiestöd för studier utomlands då de har påbörjat en högskoleutbildning vid en svensk läroanstalt och studierna utomlands kan tillgodoräknas helt som en del av den svenska utbildningen inom ramen för ett utbytesprogram. I sådant fall får studiemedel lämnas för studier utomlands under högst ett års tid (3 kap. 21 § studiestödsförordningen). Regeringen bedömer, i likhet med vad CSN har anført, att även denna grupp studenter bör ha möjlighet att få studiemedel för studier som leder fram till en gemensam examen, även i fall där studierna sker utomlands. Studiestödsförordningen bör ändras i enlighet med detta.

Sveriges förenade studentkårer har påpekat att ytterligare förändringar i studiemedelssystemet kan behövas. Regeringen tillsatte i november 2007 en studiesocial utredning, Studiesociala kommittén (U 2007:13). Av kommitténs direktiv (dir. 2007:153) framgår det bl.a. att kommittén ska utreda och föreslå förändringar i regelverket inom studiemedelssystemet i riktning mot ett enklare och mer generellt system. Kommittén ska i anslutning till detta särskilt överväga om regelverket kring studiemedel för studier utomlands och det högre bidraget ska förenklas. Kommittén ska avge sitt slutbetänkande senast den 31 mars 2009. Frågan om behovet av ytterligare förändringar inom studiemedelssystemet vad gäller studiemedel för studier utomlands avser regeringen att behandla i samband med beredningen av utredningens förslag.

8 Uppdragsutbildning i vissa fall

Regeringens bedömning: Det saknas anledning att införa ett förtydligande i lagen (1991:1109) om uppdragsutbildning i vissa fall med innebörden att utbildning som leder till gemensam examen inte utgör uppdragsutbildning enligt den lagen.

Promemorians bedömning: Det bör av lagen (1991:1109) om uppdragsutbildning i vissa fall framgå att den omständigheten att utbildning anordnas för gemensamma examina i sig inte innebär att det är fråga om uppdragsutbildning.

Remissinstanserna: *Göteborgs universitet* och *Konstfack* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Med uppdragsutbildning avses enligt 1 § lagen om uppdragsutbildning i vissa fall utbildning som innebär att kommuner och landstingskommuner mot särskild ersättning från annan än enskild, för dennes räkning anordnar utbildning för personer som uppdragsgivaren utser. I förarbetena anges att uppdragsutbildning är en utbildningsform för sig. Det anges också att det som kännetecknar uppdragsutbildning är finansieringen och det särskilda sättet att utse deltagarna. Enligt förarbetena är det uppdragsgivaren ensam som utser deltagarna och som helt bekostar utbildningen. Vidare hänvisas i förarbetena till tidigare propositionsuttalanden där det anförs bl.a. att beställare av uppdragsutbildning förutsätts vara företag och organisationer, statliga myndigheter samt kommuner och landstingskommuner (se prop. 1990/91:85 s. 170 och 217).

Någon kommunal högskoleutbildning har inte bedrivits sedan 1998. Om en kommunal högskola skulle anordna del av en utbildning inom ett utbildningssamarbete där den gemensamma utbildningen kan leda till en examen vid varje anordnande lärosäte, innebär detta inte att övriga lärosäten har beställt eller köpt utbildningen av högskolan. Det är i stället fråga om ett ömsesidigt samarbete. Det är således inte en uppdragsutbildning enligt lagen om uppdragsutbildning i vissa fall. Regeringen anser inte att det i nämnda lag behöver införas något förtydligande med den innebörden.

9 Utlänningars rätt att vistas i Sverige för studier

Regeringens bedömning: Utlänningar som kommer till Sverige för att studera inom ramen för ett utbildningssamarbete som leder till en gemensam examen omfattas av den krets studerande som kan beviljas uppehållstillstånd med stöd av 4 kap. 5 § utlänningsförordningen (2006:97).

Promemorians bedömning: I promemorian redovisas inte någon bedömning.

Remissinstanserna: *Migrationsverket* har anfört att det bör övervägas om 4 kap. 5 § utlänningsförordningen (2006:97) behöver anpassas till situationen att en utlänning inte är antagen av den svenska högskolan men kommer att studera vid en svensk högskola inom ramen för ett gemensamt utbildningsprogram som leder till en gemensam examen. *Migrationsverket* framhåller att det även är angeläget att den sökande kan styrka sin rätt att bedriva studier i Sverige och anser att det kan komma att finnas ett behov av något slags officiellt dokument som styrker en persons rätt att bedriva studier i Sverige.

Skälen för regeringens bedömning: En utlänning ska enligt huvudregeln i 2 kap. 5 § utlänningslagen (2005:716) ha uppehållstillstånd för att vistas mer än tre månader i Sverige. Från huvudregeln finns det dock undantag. Enligt 2 kap. 8 § samma lag gäller inte kravet på uppehållstillstånd för medborgare i de nordiska länderna samt EES-medborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållsrätt. Av 5 kap. 10 § utlänningslagen framgår att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas för bl.a. studier. Regeringen får enligt 5 kap. 23 § utlänningslagen meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för studier. Upphållstillstånd för studier i vissa fall regleras i 4 kap. 5 § utlänningsförordningen (2006:97). Där framgår att en utlänning som har för avsikt att studera i Sverige och som har antagits till högskoleutbildning här ska beviljas uppehållstillstånd för studietiden under vissa angivna förutsättningar. Något krav på att antagningsbeslutet ska ha fattats av det svenska lärosätet uppställs inte i bestämmelsen.

De utländska studerande som kommer att bedriva studier i Sverige inom ett utbildningssamarbete där utbildningen leder till en gemensam examen och som har antagits av ett utländskt lärosäte till utbildningen bör enligt vad som har redovisats i avsnitt 6.2.1 och 6.2.2 under vissa förutsättningar anses vara student som är antagen av högskolan. Enligt regeringens bedömning kan dessa studerande beviljas uppehållstillstånd med stöd av 4 kap. 5 § utlänningsförordningen. Detsamma gäller utländska studerande som har antagits till utbildningen av ett utländskt lärosäte enligt avtal med en enskild utbildningsanordnare, som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina. Mot denna bakgrund anser regeringen inte att en ändring av bestämmelsen i utlänningsförordningen behövs. Vid

prövningen av om uppehållstillstånd för studier ska beviljas, är det viktigt att utlänningen kan visa att han eller hon ska studera i Sverige. Det utländska lärosäte som samarbetar med det svenska lärosätet och som har antagit den studerande bör kunna utfärda ett intyg där det framgår att den studerande ska fullgöra en viss del av utbildningen vid ett svenskt lärosäte. Detta intyg kan uppvisas för Migrationsverket som grund för ansökan om uppehållstillstånd.

10 Konsekvenser av förslagen

10.1 Ekonomiska konsekvenser för lärosäten och berörda myndigheter

Regeringens bedömning: Förslagen får inte några ekonomiska konsekvenser för högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434), övriga berörda myndigheter eller enskilda utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Karolinska institutet* framför att utvecklandet och genomförandet av gemensamma program kräver ett stort engagemang och stora resursinsatser av de medverkande lärosätena. *Kungl. Tekniska högskolan* anser att hanteringen av ett gemensamt examensbevis eller gemensam examen kommer att leda till ett ökat administrativt arbete vid lärosätena, vilket högskolan också har erfarenhet av genom de gemensamma utbildningsprogram som redan finns inom ramen för bl.a. Erasmus Mundus. *Örebro universitet* anser att genomförandet och kvalitetssäkringen av gemensamma examina kommer att ställa krav på stora resurser. *Chalmers tekniska högskola* anser att merkostnader för samarbeten inom ramen för gemensamma examina blir oundvikliga. *Mittuniversitetet* anser att förslaget troligtvis inte kommer att få några betydande konsekvenser i fråga om rena ersättningsfrågor.

Skälen för regeringens bedömning: Möjligheten för svenska lärosäten att utfärda gemensamma examina bör inte generera några ytterligare kostnader för högskolor som omfattas av högskolelagen, övriga berörda myndigheter eller enskilda utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina. Inom befintliga ekonomiska ramar bedriver svenska lärosäten redan i dag utbildningssamarbeten både nationellt och internationellt, och införandet av en möjlighet att utfärda en gemensam examen förändrar inte förutsättningarna. Lärosätena är inte skyldiga att inleda något utbildningssamarbete som leder fram till en gemensam examen. Förslagen i denna lagrådsremiss presenterar snarare en ny möjlighet för lärosätena. Studerande som kommer att bedriva studier vid svenska lärosäten inom ramen för ett utbildningssamarbete där utbildningen leder till en gemensam examen kommer att generera ersättning till lärosätet enligt gällande resurstilldelningssystem.

10.2 Andra konsekvenser

Förslagen i lagrådsremissen bedöms inte ha några konsekvenser när det gäller kostnader eller intäkter för kommuner, landsting, företag eller andra enskilda. Inte heller bedöms förslagen ha några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen, brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, sysselsättningen, den offentliga servicen i olika delar av landet, små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmågan eller villkor i övrigt i förhållande till större företag. Detsamma gäller jämställdheten mellan män och kvinnor och möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen. De föreslagna lagändringarna bedöms inte heller ha någon påverkan på miljön.

11 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2010 och tillämpas i fråga om utbildning som börjar efter utgången av juni 2010.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag, dock föreslås inte någon bestämmelse om tillämpning första gången.

Remissinstanserna: Få remissinstanser har lämnat några synpunkter om ikraftträdandet. *Försvvarshögskolan* har inte något att erinra mot tidpunkten för införandet av utredarens förslag. *Malmö högskola* ser gärna att den föreslagna tidsplanen i implementeringen av författningsändringarna hålls, dvs. att ikraftträdandet sker den 1 januari 2010.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010. Vidare föreslås att de ska tillämpas i fråga om utbildning som börjar efter utgången av juni 2010. Syftet med förslaget är att göra det möjligt för högskolor som omfattas av högskolelagen och enskilda utbildningsanordnare att före den 1 juli 2010 vidta nödvändiga åtgärder, t.ex. ingå överenskommelser om gemensamma utbildningar, besluta om antagning, m.m.

12 Författningskommentar

12.1 Förslaget till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)

1 kap. 17 §

I paragrafen, som är ny, regleras möjligheten för högskolor att utfärda en gemensam examen.

Av *första stycket* framgår att en högskola som anges i en ny bilaga till högskolelagen får utfärda en gemensam examen. Med högskola avses enligt 1 kap. 1 § andra stycket högskolelagen både universitet och högskolor. Att de högskolor som ges rätt att utfärda en gemensam examen räknas upp i en särskild bilaga beror på att en högskola genom ett utbildningssamarbete där utbildningen kan leda till en gemensam examen kommer att överlåta vissa förvaltningsuppgifter (se kommentaren till 18 §). Ett bemyndigande för en högskola att överlåta förvaltningsuppgift till ett utländskt lärosäte ska enligt 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen avse en viss myndighet. De högskolor som ska ges rätt att överlåta förvaltningsuppgift måste alltså anges. Uppräkningen är uttömmande.

En högskola får utfärda en gemensam examen tillsammans med en annan högskola som omfattas av högskolelagen, en enskild utbildningsanordnare som enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina har tillstånd att utfärda en examen som regeringen enligt vad som anges i högskolelagen meddelat föreskrifter om eller ett utländskt lärosäte som anordnar utbildning på motsvarande nivå som högskolan. Det utländska lärosätet får inte ha en fysisk person som huvudman. Att det utländska lärosätet inte får vara en fysisk person är en följd av att en högskola inte enligt 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen kan bemyndigas att överlåta förvaltningsuppgift till en utländsk fysisk person.

I *andra stycket* anges vad som avses med en gemensam examen. Av *första meningen* framgår att med gemensam examen avses examina som får utfärdas av de lärosäten som tillsammans har anordnat en utbildning som kan leda till dessa examina. I en gemensam examen ingår alltså examina från minst två lärosäten. Dessa examina ska de lärosäten som tillsammans har anordnat utbildningen få utfärda. Varje lärosäte utfärdar således sin egen examen, som ingår i en gemensam examen. En högskola som omfattas av högskolelagen utfärdar en examen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100), den s.k. examensordningen, eller, när det gäller Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan, bilagan till förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet respektive bilagan till förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan. Den examen som högskolan utfärdar ingår i den gemensamma examen. En gemensam examen utgör alltså inte en ny examenskategori.

Ett lärosäte som utfärdar en examen, som ingår i den gemensamma examen, ska dessutom enligt definitionen ha anordnat någon del av den

utbildning som kan leda till en examen vid varje samarbetande lärosäte. Vilka delar av utbildningen som respektive lärosäte ska anordna och vad en viss del ska innehålla måste lärosätena komma överens om. Att det är en och samma utbildning som kan leda till examen vid alla anordnande lärosäten innebär att varje examen ska avse hela utbildningen. I en gemensam examen kan således inte ingå en examen som omfattar 120 högskolepoäng och en annan examen som omfattar 180 högskolepoäng. Detta innebär också att om ett av de lärosäten som har anordnat någon del av utbildningen inte anser sig kunna utfärda sin examen till en studerande, kan högskolan inte utfärda en gemensam examen. Detta är en följd av att högskolan och övriga lärosäten då inte längre har anordnat hela utbildningen tillsammans. Om den studerande uppfyller fordringarna för en examen vid högskolan, har han eller hon dock enligt 6 kap. 9 § högskoleförordningen (1993:100) rätt att på begäran få examensbevis av högskolan. En sådan examen ingår emellertid inte i en gemensam examen.

Av *andra meningen i andra stycket* framgår att utbildningen, som kan leda till en examen vid varje anordnande lärosäte, ska ha anordnats inom ett utbildningssamarbete mellan sådana lärosäten som avses i första stycket. I utbildningssamarbetet kan således ingå högskolor, enskilda utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina eller utländska lärosäten som inte är fysiska personer. Att utbildningen ska ha anordnats inom ett sådant utbildningssamarbete innebär också att det i utbildningssamarbetet kan ingå flera lärosäten än de som anordnar en viss utbildning.

Tredje stycket innehåller en upplysningsbestämmelse om att regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om gemensamma examina.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.1.

1 kap. 18 §

Paragrafen reglerar frågor om överlåtelse av förvaltningsuppgifter. Paragrafen är ny.

I *första stycket* ges ett bemyndigande till en högskola som anges i en ny bilaga till högskolelagen att inom ramen för ett utbildningssamarbete, inom vilket det anordnas en utbildning som kan leda till de examina som ingår i en gemensam examen, besluta att överlåta förvaltningsuppgifter i fråga om antagning till och tillgodoräknande av utbildning. Att de högskolor som ges detta bemyndigande räknas upp i en särskild bilaga beror på att ett bemyndigande att överlåta förvaltningsuppgift till ett utländskt lärosäte enligt 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen ska avse en viss myndighet. De högskolor som ska ges rätt att besluta att överlåta förvaltningsuppgift måste alltså anges. Uppräkningen är uttömmande.

Överlåtelse kan ske till en annan högskola, en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina eller ett utländskt lärosäte som inte är en fysisk person. Att det utländska lärosätet inte får vara en fysisk person är en följd av att en högskola inte enligt 10 kap. 5 §

fjärde stycket regeringsformen kan bemyndigas att överlåta förvaltningsuppgift till en utländsk fysisk person.

En överlåtelse får bara ske inom ett utbildningssamarbete. Detta innebär att ett lärosäte, till vilket en förvaltningsuppgift överläts, måste ingå i det särskilda utbildningssamarbetet. Dessutom måste de förvaltningsuppgifter som överläts omfattas av utbildningssamarbetet.

Andra stycket innehåller begränsningar av det bemyndigande som ges i första stycket. I *första punkten* finns en begränsning i fråga om antagning till utbildning. Det framgår där att överlåtelsen bara får innebära att en studerande som har antagits till en del av utbildningen av ett annat lärosäte, som anordnar den delen av utbildningen, ska anses vara student som är antagen av högskolan när han eller hon bedriver studier där. En högskola kan alltså enligt bemyndigandet inte överlåta till ett annat lärosäte att pröva en sökandes ansökan om att antas till utbildning vid högskolan. I stället innebär bemyndigandet endast att de studerande som har antagits till en del av utbildningen av ett annat lärosäte, som anordnar den delen av utbildningen, inte ska behöva antas även av högskolan för att anses som student där.

Att den studerande ska anses vara student som är antagen av högskolan betyder att han eller hon får samma rättigheter och skyldigheter som en student vid högskolan. En förutsättning är dock att den studerande har antagits till en annan del av utbildningen av ett lärosäte som anordnar den delen av utbildningen. Dessutom får den studerande bara anses vara student när han eller hon bedriver studier vid högskolan. Med student avses enligt högskoleförordningen, förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen för Försvarshögskolan den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning.

I *andra punkten* finns en begränsning i fråga om bemyndigandet att överlåta tillgodoräknande av utbildning. Det framgår där att överlåtelsen bara får innebära att en del av utbildningen som en studerande har gått igenom med godkänt resultat vid ett annat lärosäte ska tillgodoräknas honom eller henne för utbildning vid högskolan utan särskild prövning. En högskola kan således inte överlåta prövningen av en begäran om att få tillgodoräkna sig annan tidigare utbildning eller verksamhet.

Att utbildningen ska tillgodoräknas utan särskild prövning betyder att högskolan inte i efterhand ska pröva om den utbildning som den studerande har gått igenom med godkänt resultat vid det andra lärosätet kan godtas för tillgodoräknande. Han eller hon ska i stället redan på förhand ha klart för sig att den del av utbildningen som anordnas av det andra lärosätet kommer att tillgodoräknas för utbildning vid högskolan.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för de i bilagan till högskolelagen angivna högskolorna att överlåta förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning. Överlåtelse kan ske, förutom till en annan högskola eller en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen om tillstånd att utfärda vissa examina, till ett utländskt lärosäte. Riksdagens förordnande ska därför enligt 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen ske genom ett beslut som minst tre fjärdedelar av de röstande förenar sig om eller i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.2.

Ikraftträdande

De föreslagna lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2010. De ska dock tillämpas i fråga om utbildning som börjar efter utgången av juni 2010. Ikraftträdandet behandlas i avsnitt 11.

12.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina

2 a §

Paragrafen, som är ny, anger att enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd får utfärda en gemensam examen. Paragrafen motsvarar huvudsakligen de nya bestämmelserna i 1 kap. 17 § första och andra stycket högskolelagen (1992:1434).

Av *första stycket* framgår att en enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina får utfärda en gemensam examen. Detta gäller bara en gemensam examen i vilken en examen som tillståndet avser ingår. I likhet med vad som gäller för en högskola enligt den nya bestämmelsen i 1 kap. 17 § första stycket högskolelagen får den enskilda utbildningsanordnaren utfärda en gemensam examen tillsammans med ett universitet eller en högskola som omfattas av högskolelagen, en annan enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina eller ett utländskt lärosäte som anordnar utbildning på motsvarande nivå som den enskilda utbildningsanordnaren. Det utländska lärosätet får inte ha en fysisk person som huvudman. Förutsättningar för att ett universitet eller en högskola som omfattas av högskolelagen ska kunna få utfärda en gemensam examen regleras i 1 kap. 17 och 18 §§ högskolelagen och med stöd av den meddelade föreskrifter.

I *andra stycket* anges vad som avses med en gemensam examen. Med begreppet gemensam examen avses samma som i 1 kap. 17 § högskolelagen. Som framgår av kommentaren till den bestämmelsen ingår examina från minst två lärosäten i en gemensam examen. Dessa examina ska de lärosäten som tillsammans har anordnat utbildningen få utfärda. Varje lärosäte utfärdar således sin egen examen, som ingår i en gemensam examen. En enskild utbildningsanordnare utfärdar en examen som utbildningsanordnarens tillstånd avser, dvs. en examen som regeringen enligt vad som anges i högskolelagen meddelat föreskrifter om. Sådana föreskrifter finns i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) och bilagorna till förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan. Den examen som tillståndet avser ingår i den gemensamma examen. En gemensam examen utgör alltså inte en ny examenskategori.

Ett lärosäte som utfärdar en examen, som ingår i den gemensamma examen, ska dessutom enligt definitionen ha anordnat någon del av den utbildning som kan leda till en examen vid varje samarbetande lärosäte. Vilka delar av utbildningen som respektive lärosäte ska anordna och vad en viss del ska innehålla måste lärosätena komma överens om.

I 2 § lagen om tillstånd att utfärda vissa examina anges vissa krav på utbildningen, t.ex. att den uppfyller de krav som uppställs på utbildning i 1 kap. högskolelagen. Kraven i den bestämmelsen avser utbildning som den enskilda utbildningsanordnaren anordnar. De delar av en utbildning som kan leda till en gemensam examen som anordnas av andra lärosäten, t.ex. ett utländskt lärosäte, omfattas inte av den lagen. Om en del av utbildningen anordnas av en högskola som omfattas av högskolelagen, gäller högskolelagen och med stöd av den meddelade föreskrifter för den delen av utbildningen. På motsvarande sätt gäller för de delar som anordnas av ett utländskt lärosäte de föreskrifter som reglerar utbildning vid det lärosätet. För att den enskilda utbildningsanordnaren ska få utfärda en gemensam examen måste den studerande dock ha uppfyllt kraven för den examen som den enskilda utbildningsanordnaren utfärdar. Villkor för att få utfärda en gemensam examen framgår av nya 2 b §.

Att det är en och samma utbildning som kan leda till examen vid alla anordnande lärosäten innebär att varje examen ska avse hela utbildningen. I en gemensam examen kan således inte ingå en examen som omfattar 120 högskolepoäng och en annan examen som omfattar 180 högskolepoäng. Detta innebär också att om ett av de lärosäten som har anordnat någon del av utbildningen inte anser sig kunna utfärda sin examen till en studerande, kan den enskilda utbildningsanordnaren inte utfärda en gemensam examen. Detta är en följd av att den enskilda utbildningsanordnaren och övriga lärosäten då inte längre har anordnat hela utbildningen tillsammans.

Av definitionen följer även att utbildningen, som kan leda till en examen vid varje anordnande lärosäte, ska ha anordnats inom ett utbildningssamarbete mellan sådana lärosäten som avses i första stycket. I utbildningssamarbetet kan således ingå universitet eller högskolor som omfattas av högskolelagen, enskilda utbildningsanordnare som har fått tillstånd att utfärda examina eller utländska lärosäten som inte är fysiska personer. Att utbildningen ska ha anordnats inom ett sådant utbildningssamarbete innebär också att det i utbildningssamarbetet kan ingå fler lärosäten än de som anordnar en viss utbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.1.

2 b §

Paragrafen är ny. I paragrafen anges de villkor som måste vara uppfyllda för att en enskild utbildningsanordnare, som har fått tillstånd att utfärda examina, ska få utfärda en gemensam examen i vilken en examen som tillståndet avser ingår. Det är utbildningsanordnarens ansvar att säkerställa att dessa villkor är uppfyllda.

Av *första punkten* framgår att den studerande ska ha gått igenom en utbildning som avses i 2 a § andra stycket, dvs. en utbildning som de lärosäten som utfärdar examen, som ingår i den gemensamma examen, har anordnat tillsammans. Utöver att den studerande ska ha gått igenom nämnd utbildning ställs i punkten upp krav på att han eller hon har uppfyllt kraven för examen vid den enskilda utbildningsanordnaren och minst ett annat lärosäte som ingår i utbildningssamarbetet. I en gemensam examen ska alltså ingå examina från minst två lärosäten.

I *andra punkten* ställs som villkor upp att varje lärosäte som utfärdar en examen, som ingår i den gemensamma examen, får utfärda den examen som lärosätet utfärdar. Den enskilda utbildningsanordnaren måste således säkerställa att varje lärosäte får utfärda sin examen, som ska ingå i den gemensamma examen. Ett lärosäte som saknar nödvändigt tillstånd att utfärda en viss examen, kan således inte indirekt få möjlighet att utfärda denna examen.

Enligt *tredje punkten* ska ett universitets, en högskolas eller en annan enskild utbildningsanordnarens examen, som ingår i den gemensamma examen, avse samma examen som den enskilda utbildningsanordnarens. Varje svenskt lärosätes examen ska alltså avse samma examen, dvs. ha samma examensbeteckning, t.ex. masterexamen. De examina som utfärdas kan dock ha olika för- eller efterled.

Av *fyjärde punkten* framgår att ett utländskt lärosätes examen, som ingår i den gemensamma examen, ska vara på motsvarande nivå som den examen som den enskilda utbildningsanordnaren utfärdar. Med nivå avses grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå. De examina som anges i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) och bilagorna till förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan är indelade i dessa nivåer (jfr 1 kap. 10 a § högskolelagen [1992:1434]).

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.2.

Ikraftträdande

De föreslagna lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2010. De ska dock tillämpas i fråga om utbildning som börjar efter utgången av juni 2010. Ikraftträdandet behandlas i avsnitt 11.

Sammanfattning av departementspromemorian Gemensamma examina (Ds 2008:80)

Uppdraget

Mitt uppdrag har varit att lämna ett förslag som möjliggör för svenska universitet och högskolor med offentlig huvudman och enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd att gemensamt med utländska läroanstalter eller inom landet utfärda gemensamma examina. I uppdraget har därmed också ingått att överväga och föreslå vad som bör menas med en gemensam examen.

Bakgrund

I Europa pågår ett samarbete mellan 46 länder som kallas för Bolognaprocessen. Denna startade år 1999 genom att 29 länder, däribland Sverige, undertecknade Bolognadeklarationen.

En målsättning inom Bolognaprocessen är att till år 2010 ha skapat the European Higher Education Area (EHEA). Ambitionen med EHEA är bl.a. att medborgarnas rörlighet och anställningsbarhet samt Europas konkurrenskraft som utbildningskontinent ska främjas. Utvecklingen av kurser och program som erbjuds av läroanstalter från olika länder i partnerskap och som leder till erkända gemensamma examina (joint degrees) utgör en viktig del för att uppnå denna målsättning.

Även inom EU pågår arbete på utbildningsområdet. Detta arbete har resulterat i bl.a. programmet Erasmus Mundus, som inrättades för att höja kvaliteten i den högre utbildningen inom EU och främja interkulturell förståelse genom samarbete med tredje land. Enligt Europeiska kommissionens förslag för nästa omgång av programmet ska de utbildningsprogram som väljs ut leda till gemensamma, dubbla eller multipla examina. Det ska dock ges företräde åt gemensamma examina.

Begreppet gemensamma examina

Jag föreslår att med begreppet gemensamma examina bör avses examina som avläggs efter det att en student gått igenom en utbildning som utvecklats av läroanstalter gemensamt.

Begreppet gemensamma examina innefattar enligt sin ordalydelse endast examina. Det ligger emellertid i sakens natur att utbildning som leder till gemensamma examina måste bygga på någon form av gemensamt utbildningsprogram mellan två eller flera samarbetande läroanstalter.

Behovet av gemensamma examina

Det finns ett starkt behov för svenska läroanstalter att ha möjlighet att utfärda gemensamma examina tillsammans med både inhemska och

utländska läroanstalter. Behovet framstår som särskilt tydligt på avancerad nivå och forskarnivå.

Läroanstalter samarbetar alltmer med andra läroanstalter, både nationellt och internationellt. Samarbetet sker i olika former och har olika syften. Många gånger söker läroanstalterna efter strategiska samarbetspartner och samarbetet sker på institutions- eller fakultetsnivå.

Avsikten med gemensamma examina är att ett antal utbildningsanordnare går samman och ger en gemensam utbildning som dessutom leder till gemensamma examina. Resultatet av detta samarbete är sannolikt samarbetsvinster för utbildningsanordnarna, större valfrihet för studenterna och ett stärkande av den internationella dimensionen i utbildningen.

I en uppföljning av programmet Erasmus Mundus som Högskoleverket har gjort, framkom att det är ett problem för svenska läroanstalter att man inte kan utfärda gemensam examen. Av uppföljningen framkom vidare att deltagande läroanstalter riskerar att uteslutas ur sina respektive konsortier på grund av frånvaron av denna möjlighet och att frågan om gemensam examen är den enskilt kanske viktigaste och mest akuta frågan att lösa.

Liknande synpunkter har framförts när det gäller utbildning på forskarnivå. Av Högskoleverkets remissyttrande över SOU 2004:27 framgår att verket anser att hindren för gemensam doktorsexamen bör undanröjas. Ett skäl som verket framförde var att ett sådant undanröjande skulle verka stödande även för gemensamma nordiska forskarskolor.

Reglering av gemensamma examina

Det bör införas möjlighet för universitet och högskolor och enskilda utbildningsanordnare att med annan läroanstalt utfärda gemensamma examensbevis avseende de examina som regleras med stöd av högskolelagen (1992:1434). Utbildningen för gemensamma examina bör i allt väsentligt följa de regler som gäller för annan högskoleutbildning på motsvarande utbildningsnivå.

Möjligheten bör utgå från överenskommelser om gemensamma utbildningsprogram eller motsvarande. Läroanstalterna bör med iakttagande av en hög rättssäkerhet för studenter och doktorander ges största möjlighet att bestämma innehållet i överenskommelserna. Studenterna och doktoranderna ska vara garanterade samma rättigheter och skyldigheter som andra studenter antagna vid samma högskola.

Gemensamma examina bör förutsätta att en student eller en doktorand går igenom utbildningen vid de samarbetande läroanstalterna. Vid studier utomlands ska reglerna i det landet tillämpas, om inte annat framgår av särskilda föreskrifter.

Högskolelagen (1992:1434) och till den anslutande förordningar har för inte allt för länge sedan anpassats till den s.k. Bolognaprocessen med införande av bl.a. olika utbildningsnivåer. Till dessa förordningar har knutits en examensordning respektive motsvarande examensbeskrivningar med utförliga beskrivningar av vilka krav som ska uppfyllas för en viss examen, s.k. learning outcomes eller förväntade studieresultat. För att säkerställa t.ex. kvalitet i utbildningen och

studentinflytande har det införts olika former av mekanismer. Det är ett väl fungerande system. Det kan därför inte komma i fråga att i grunden förändra nuvarande system för att möjliggöra gemensamma examina. I stället bör en sådan möjlighet nu i allt väsentligt bygga på detta befintliga system med så lite förändringar av detta som möjligt.

En viktig utgångspunkt är att möjliggöra både nationella och gränsöverskridande samarbeten mellan olika läroanstalter, samtidigt som svenska studenters rättssäkerhet bibehålls på en hög nivå. Ett sätt att uppnå detta är att ställa upp några tydliga och transparenta minimikrav för att det ska kunna talas om gemensamma examina. Fördelen med detta är att viktiga samarbetspartners inte behöver exkluderas enbart av det skälet att de inte finns i Europa. Det finns inte heller något skäl att inte tillåta inhemska samarbeten. En annan fördel med en sådan utgångspunkt är att flexibiliteten för enskilda och samarbetande läroanstalter ökar men därmed också ansvaret.

Flexibiliteten bör även gälla utbildningsprogram som leder till gemensamma examina, så länge som de enligt nuvarande system uppfyller de krav som framgår av gällande examensordning och motsvarande examensbeskrivningar. Detta innebär att efter genomgången utbildning ska studenten uppfylla kraven för en ”svensk” examen. Studenten ska dessutom uppfylla kraven för motsvarande utbildning i t.ex. det lands lag som den andra läroanstalten är beläget och har därigenom rätt till en examen också från denna läroanstalt. Med ett sådant system betonas betydelsen av innehållet i det gemensamma utbildningsprogrammet.

Det kan tänkas att läroanstalter som har olika möjlighet att utfärda examen skulle vilja ingå överenskommelser om gemensamma utbildningsprogram som leder till gemensamma examina. Detta skulle kunna innebära att en läroanstalt som inte har rätt att utfärda t.ex. masterexamen, genom överenskommelse med läroanstalt som har sådan rätt, indirekt skulle kunna få sådan rätt. En sådan möjlighet kan medföra en kvalitetssänkning av utbildningen i stort. Det kan inte heller uteslutas att missbruk skulle kunna förekomma. Någon sådan möjlighet bör därför inte föreligga.

Vid avtal om gränsöverskridande utbildningssamarbete vid gemensamma examina kan fråga uppkomma om utbildningen för studenterna ska vara avgiftsfri. Genom att studenterna antas till utbildningen i Sverige bör deras deltagande i utbildningen följa allmänna regler här, vilket innebär att utbildningen bör vara avgiftsfri för dem. Däremot föreligger inga principiella hinder mot att den svenska läroanstalten erlägger ersättning inom ramen för läroanstaltens samarbete. Sådan ersättning kan ges på olika sätt, t.ex. genom att ställa lärarpersonal till förfogande eller bidra med eller till undervisningsmaterial.

Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)

Härigenom föreskrivs att det i högskolelagen (1992:1434) ska införas fyra nya paragrafer, 1 kap. 13–16 §§, samt en ny bilaga av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

13 §

En högskola får inom ramen för ett utbildningssamarbete som leder till gemensamma examina överlämna förvaltningsuppgift till en högskola eller en enskild utbildningsanordnare, som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina. Förvaltningsuppgift som överlämnas får innefatta myndighetsutövning.

14 §

En högskola, som anges i bilagan till denna lag, får inom ramen för ett utbildningssamarbete som leder till gemensamma examina besluta att överlåta förvaltningsuppgift till utländsk läroanstalt annan än fysisk person. Förvaltningsuppgift som överlåts får innefatta myndighetsutövning.

15 §

Med gemensamma examina avses examina som avläggs efter det att en student gått igenom en utbildning som utvecklats av läroanstalter gemensamt.

Överenskommelse om gemensamma examina ska avse examina som varje läroanstalt får utfärda.

Vid gemensamma examina anordnas utbildningen av läroanstalter som ingår i utbildningssamarbetet. För utbildningen eller del av utbildningen gäller de föreskrifter som tillämpas där utbildningen eller del av utbildningen anordnas, om inte annat framgår av särskilda föreskrifter.

Utbildningen ska vara avgiftsfri för studenter som antagits av högskolan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Bilaga

I denna bilaga anges enligt 1 kap. 14 § de högskolor som inom ramen för ett utbildningssamarbete som leder till gemensamma examina får besluta att överlåta förvaltningsuppgift till utländsk läroanstalt annan än fysisk person.

*Uppsala universitet
Lunds universitet
Göteborgs universitet
Stockholms universitet
Umeå universitet
Linköpings universitet
Karolinska institutet
(universitet)
Kungl. Tekniska högskolan
(universitet)
Luleå tekniska universitet
Karlstads universitet
Växjö universitet
Örebro universitet
Mittuniversitetet
Sveriges lantbruksuniversitet*

*Blekinge tekniska högskola
Danshögskolan*

Dramatiska institutet
Försvarshögskolan
Gymnastik- och
idrottshögskolan
Högskolan i Borås
Högskolan Dalarna
Högskolan på Gotland
Högskolan i Gävle
Högskolan i Halmstad
Högskolan i Kalmar
Högskolan Kristianstad
Högskolan i Skövde
Högskolan Väst
Konstfack
Kungl. Konsthögskolan
Kungl. Musikhögskolan i
Stockholm
Malmö högskola
Mälardalens högskola
Operahögskolan i Stockholm
Södertörns högskola
Teaterhögskolan i Stockholm

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1109) om
 uppdragsutbildning i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1991:1109) om
 uppdragsutbildning i vissa fall ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Med uppdragsutbildning avses i denna lag utbildning som innebär att kommuner och landstingskommuner mot särskild ersättning från annan än enskild, för dennes räkning anordnar utbildning för personer som uppdragsgivaren utser. Uppdragsutbildning får bedrivas på de villkor som anges i denna lag.

Med uppdragsutbildning avses i denna lag utbildning som innebär att kommuner och landstingskommuner mot särskild ersättning från annan än enskild, för dennes räkning anordnar utbildning för personer som uppdragsgivaren utser. *Att utbildning anordnas för gemensamma examina enligt 1 kap. 13–16 §§ högskolelagen (1992:1434) och de förordningsbestämmelser som gäller för sådant utbildningssamarbete innebär i sig inte att det är fråga om uppdragsutbildning.* Uppdragsutbildning får bedrivas på de villkor som anges i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina

dels att 7 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §

Enskild utbildningsanordnare som har tillstånd enligt 1 § första stycket får ingå överenskommelse med annan än utländsk fysisk person om sådant utbildningssamarbete som avses i 1 kap. 15 § första stycket högskolelagen (1992:1434) beträffande examen som tillståndet avser. För utbildningen och utfärdandet av sådana gemensamma examina gäller 1 kap. 15 § andra stycket och 16 § första stycket högskolelagen och de särskilda krav som enligt förordningsbestämmelser gäller för gemensamma examina vid de universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen.

7 §¹

Ett tillstånd att utfärda examina får återkallas, om de krav som uppställs i 2 § inte är uppfyllda. Detsamma gäller om sådana villkor som har ställts upp med stöd av 4 § inte iakttas eller om utbildningsanordnaren i väsentlig utsträckning åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 §.

Beslut om återkallelse av tillstånd fattas av regeringen efter framställning av Högskoleverket. Innan Högskoleverket gör en

Ett tillstånd att utfärda examina får återkallas, om de krav som uppställs i 2 § *och, vid utbildning för gemensamma examina, 2 a §* inte är uppfyllda. Detsamma gäller om sådana villkor som har ställts upp med stöd av 4 § inte iakttas eller om utbildningsanordnaren i väsentlig utsträckning åsidosätter sina skyldigheter enligt 5 §.

Beslut om återkallelse av tillstånd fattas av regeringen efter framställning av Högskoleverket.

¹ Senaste lydelse 2006:174

sådan framställning utbildningsanordnaren ha getts tillfälle till rättelse. *skall* Innan Högskoleverket gör en sådan framställning ska utbildningsanordnaren ha getts tillfälle till rättelse. Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Förteckning över remissinstanser avseende departementspromemorian Gemensamma examina (Ds 2008:80)

Remissyttrande har avgetts av följande remissinstanser: Riksdagens ombudsmän (JO), Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Migrationsverket, Svenska institutet, Kommerskollegium, Högskoleverket, Överklagandenämnden för högskolan, Högskolans avskiljandenämnd, Internationella programkontoret för utbildningsområdet, Centrala studiestödsnämnden, Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Linköpings universitet, Karolinska institutet, Kungl. Tekniska högskolan, Luleå tekniska universitet, Karlstads universitet, Växjö universitet, Örebro universitet, Mittuniversitetet, Sveriges lantbruksuniversitet, Blekinge tekniska högskola, Danshögskolan, Dramatiska institutet, Försvarshögskolan, Gymnastik- och idrottshögskolan, Högskolan i Borås, Högskolan Dalarna, Högskolan på Gotland, Högskolan i Gävle, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Kalmar, Högskolan Kristianstad, Högskolan i Skövde, Högskolan Väst, Konstfack, Kungl. Konsthögskolan, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Malmö högskola, Mälardalens högskola, Operahögskolan i Stockholm, Södertörns högskola, Teaterhögskolan i Stockholm, Chalmers tekniska högskola AB, Sveriges Universitetslärarförbund, Sveriges förenade studentkårer

Följande instanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna synpunkter: Verket för högskoleservice, Teologiska högskolan Stockholm (THS), Evangeliska frikyrkan för Örebro Teologiska Högskola, Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen för Johannelunds teologiska högskola, Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut (SMI), Ersta Sköndal Högskola AB, Stiftelsen Rödakorshemmet för Röda Korsets Högskola, Sophiahemmet, Ideellförening för Sophiahemmet Högskola, Sveriges universitets- och högskoleförbund